National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. KIA ON4
L

B403/C/415

National Library
Bibliothèque Nationale
NEWSPAPER DIVISION

VABA EESTLANE

Second class mail
registration number — 1039.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

Nr. 76 (3093) XXXIII aastakäik

Teisipäeval, 16. oktoobril 1984 — Tuesday, October 16, 1984

Üksiknumbri hind 70 centi

Skautide ja gaidide aastakoosolek Kotkajärvel 1984.

Foto: E. Aleve

N. Liidul kümme uut baasi ehitamisel

BRÜSSEL — N. Liit ehitab praegu vähemalt kümmet uut baasi oma SS-20 keskulatusega rakettidele, teatakse NATO allikaist. Uued baasid ehitatakse vastutasuks nendele Lääne baasidele, kuhu paigutati USA's ehitatud tiib- ja Pershing 2 rakette.

NATO teated põhinevad USA satelliitidelt saadud informatsioonile. NATO kaitseministrite konverentsil, mis toimub lähemail päevil Itaalias, näidatakse nende andmete alusel, et uute baasidega võiks nõukogude kolme laenguga SS-20 arv kolmekordistuda tõustes ligemale 500-le praeguselt 378-lt.

Enamus uutest kohtadest, vastavalt USA allikaile on Euroopa laskeulatuses. N. Liidu lääneosas, kus Moskva jättis omal algatusel uute baaside ehitamise 1982 kuni NATO alustas oma rakettide paigutamisega möödunud aastal.

Seni on NATO jõudnud valmis 102 baasiga plaanitsetud 572-st üksiklaenguga USA keskulatusega raketibaasist Lääne-Saksamaal, Inglismaal ja Itaalias.

Moskvas Tass siiski eitas seda „alarmeerivat uudist" N. Liidu uute raketibaaside ehitamisest ja neisse rakettide paigutamisest. Kreml otsustas siiski möödunud aastal paigutada rohkem SS-20 tuumalaenguga rakette Ida-Euroopasse ja asetada oma tuumarelvastusega allveelaevad USA ranniku lähedusse „vastuabinõudena".

N. Liit alustas raketibaaside ehitamisega Ida-Saksamaale ja Tshehhoslovakkiasse möödunud talvel. Äsjasest Tassi kommentaarist ei selgunud, kas Moskva on alles paigutamas sinna rakette, aga märkis,

et „praegu pole midagi kiiresti tehtud sotsialistlike riikide sõjalise julgeoleku suuremaks kindlustamiseks".

NATO kaitseministrite konverentsil on päevakorras Euroopasse paigutatud tuumarelvade julgeoleku tugevdamine terroristide ja igasugu protesteerijate vastu, kes on ähvardanud nende ründamist. Teiste ähvarduste all mõeldavat ka neid, mida võidakse oodata N. Liidu spetsiaalüksustelt, kelle missioon NATO-Varssavi pakti riikide sõjas oleks lüüa rivist välja ja vallutada Pershing 2 ja teised maapinnalt tulistatavate rakettide baasid, tuumarelvade depood ja õhujõudude baasid.

Washingtonis on arutletud vahendite üle, mida võidakse üles seada ja oleks vastuseks sellele,

mida on saadud teada viisist kuidas neid kohti võidakse rünnata terroristide gruppide poolt,

kuid anonüümseks jääv ametnik ei öelnud, kas NATO on juba saanud sellekohaseid ähvardusi.

Õppetool võib alustada tööga 1985 sügisel

Õppejõu valimiskomitee loomisel, esimene õppejõud peaks selguma veel enne jõulu

Toronto ülikooli juurde avatava eestiainelise õppetooli tööd on arenenud edasi pärast seda kui Toronto ülikool nõustus selle loomisega School of Graduate Studies juurde. Ka Tartu College'i poolt on raha valmis ülikoolile üle andmiseks niipea kui vastavale kokkuleppele on alla kirjutatud. Föderaalvalitsuselt loodetakse õppetooli asutamiseks saadavat toetussummat saada lähemate aastate jooksul; see on tõstetud seniselt 300.000-lt dollarilt 500.000-le, mis teeks õppetooli rajamise hoopis kergemaks.

Eeltööde arengust andsid ülevaate õppetooli loomise komitee liikmed dr. O. Träss ja E. Tampõld. Dr. O. Träss mainis, et teatav kokkupõrkevõimalus on Vancouveri Simon Frazeri ülikoolis olevate eesti kursuste ka oma õppetooliks kujundamisega, mis ohustab riigilt toetuse saamist, kuna igale rahvusgrupile on võimalik vaid üks toetus. Ometi on Simon Frazeri ja Toronto ülikooli õppekeskustel selge tegevuse jaotus. Nii on Toronto ettepanek Vanrouverile, et nad jätkaksid praeguste kursuste korraldamist, millise tegevuse jätkamine ei nõua õppetooli, vaid lektoreid või professuuri.

Torontos on pearõhk uurimistöödel, uurimismaterjalide avaldamisel, õppematerjalide valmistamisel ja õpetamisel. Kolme esimese ülesande jaoks on vaja permanentset asutust, oma õppetooli, milleks on vajadus just siin Torontos.

Siin on olemas juba rikkalikke materjale Toronto ülikooli kogudes eesti ja balti ainete üle, mis tõusevad 6000 tiitlini.

Teine põhjus on, et siin on Tartu Instituut, arhiivid ja suur eesti rahvusgrupp. Sellepärast on lootus, et kui kõik hästi käiku läheb, siis koguneb ülikooli hõlma alla materjale, mis muidu sinna ei jõuaks.

Lisaks on asjaolu, et Toronto ülikool on kõrge staatusega Kanada ülikoolide hulgas, mispärast on oluline tuua siia teaduslike kraadide tegijaid, sest just siin saadakse tõsisemalt tööd alustada.

Mis puutub koostöösse Toronto ja Vancouveri vahel, siis peaks Toronto ühelt poolt taotlema õppetoolile toetust Ottawast, mida antakse ainult üks rahvusgrupile.

Toronto saaks aga omalt poolt toetada Simon Fraseri ülikooli tööd, saates sinna õpetajaid ja materjale.

Ottawast on võimalik saada toetust eriprogrammideks lektoreile ja professoreile, mida peame toetama. Praegu on Ottawas toetuse saamisel esikohal keldid 1985. aastaks, eestlased jagavad 2—4 kohta; teatavaks eeliseks on, et eestlastel on omapoolne põhiraha juba kokku pandud, mida teistel ei ole.

Dr. O. Träss märgib, et raske on teist õppetooli saada. Professuuriga on aga teisiti. See võib lõpetada oma tegevuse, õppetool on aga alaline kui põhiraha on ülikoolile üle antud. Torontosse saab tuua uurimis- ja õppetööd, mis vajalikud kohapeal ja aitavad kaasa ka tööle Vancouveris.

Toronto ülikoolis on eesti õppetool ainulaadne ja esimene,

mis otseselt loodud School of Graduate Studies juurde mis on kõrgemate kraadide taotlejaile.

Seni on Toronto ülikoolis ainult osakondadel olnud õigus professoreid määrata, nüüd andis esmakordselt ülikooli nõukogu õiguse teisele administratiivsele organile oma professoreid määrata.

Kuigi professori koht on määratud School of Graduate Studies juurde, võib õppetool olla koostöös kõigi Toronto ülikooli osakondadega, pakkudes baltiainelisi kursusi, mis käivad läbi standardprotseduuri. Eesti õppetoolil on võimalus igale osakonnale oma asju pakkuda. Sellega on lai tegevusväli ka punktide saamiseks. Sellekõrval keelt õpetav professuur võib vajaduse korral palgata lektoreid.

Intervjuu andmise ajal pidasid oma koosolekut ka School of Graduate Studies dekaanid, kus oli arutlemisel ka küsimus kuidas es-

(Järg lk. 8)

Kokkulepe N. Liidu ja Ida-Saksamaa vahel

IDA-BERLIIN — N. Liidu ja Ida-Saksamaa, kelle vahekorrad olid möödunud suvel pingelised, et Ida-Saksamaa plaanitses lähenemist Lääne-Saksamaale, nõustusid nüüd, et on vajadus nende välispoliitika suuremaks ja efektiivsemaks koordineerimiseks.

Läbirääkimised N. Liidu välisministri Andrei Gromõko ja Ida-Saksamaa kommunistliku partei juhi Erich Honeckeri vahel Ida-Berliinis olid esimeseks ametlikuks märgiks, et kahe riigi vahel on olnud suuremad erinevused. Lääne diplomaadid ütlesid, et mõiste efektiivne koordinatsioon on rutiinipärane mõiste Varssavi pakti riikide vahel.

Sakslaste protestid NATO manöövrite vastu

FRANKFURT — Sajad protesteerijad katsusid sisse murda laskemoona ladudesse, vigastada sõjalist varustust ja blokeerida sissepääsud baasidesse protestiks NATO sügismanöövrite vastu. Lääne-Saksamaa valitsus ja USA sõjaväelised ametivõimud hurjutasid suurenevate vägivaldsete rünnakute pärast seitsme riigi manöövrite ajal. Vähemalt 96 arreteeriti aga tõsiseid vigastusi pole olnud Ida-Saksamaa piiri lähedases strateegilises Fulda Gap piirkonnas.

USA postitariifid tõusevad

WASHINGTON — USA postitariifide komisjon kinnitas, et USA postitariifid tõusevad ja kiriposti saatmiseks on vaja senise 20 cendi asemel 22 centi. Uued normid hakkavad kehtima veebruaris.

Saksamaid ei või kunagi ühendada

Truudusevanne N. Liidule Ida-Saksamaa 35. aastapäeval

MOSKVA — Ida-Saksamaa juht Erich Honecker on kinnitanud, et tema riik on lojaalne Moskvale, öeldes, et kaks Saksamaad ei või mitte kunagi ühineda. Sulatamatu side N. Liiduga ja kindel positsioon sotsialistikus ühiskonnas on aluseks Ida-Saksamaa arengule.

Honecker kirjutas need mõtted artiklis, millega märgiti Ida-Saksamaa 35. aastapäeva. Artikkel avaldati Pravdas ja oli mõeldud maailmale näitamiseks, et N. Liidu-Ida-Euroopa suhted olid jälle normaalsed pärast pinget, kui Moskva surus maha Ida- ja Lääne-Saksamaa lähenemise üle peetava kohtumise.

Honecker lisas,

et „Sõprus N. Liidu vastu elab meie rahva südames. See on Ida-Saksamaa suurim saavutus 35 aasta jooksul",

s.t. oma vaenlast armastama hakata kui püssirauad on kuklasse surutud.

Juubelipidustusele pidi külalisena minema ka N. Liidu president ja juht Konstantin Tshernenko, aga ta oli vist nii haige, et ei julenud nii pikale teekonnale minna ja teda asendas seal välisminister Andrei Gromõko, kes oma sõnavõttu kasutas ka USA ründamiseks.

Eesti Ohvitseridekogu Kanadas
järjekordne

SÕPRUSÕHTU

liikmetele ja nende külalistele

8. novembril 1984 algusega kell 19.00 Tartu College'is,
310 Bloor St. West

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas ° Eesti Liit Kanadas
koostöös
Eesti Võitlejate Liiduga Kanadas & Soomepoiste Klubiga

SÜGIS '44

KODUMAALT LAHKUMISE MÄLESTUSÕHTU

pühapäeval, 21. oktoobril s.a. kell 3.00 p.l. Eesti Majas

KAVAS: Kõne — piiskop K. Raudsepp. Ülevaateid ja mälestusi. Eesti muusikat. Luulepõimik. Ühislaule. „Estonia" koor dr. R. Toi juhatusel. Mälestamine — praost emeer. O. Puhm. Noorte soov. Pärast kohv ja suupisted. Esto filmi etendus. Väljapanek: „Estex" '84" — eestlaste erinäitus.

SISSEPÄÄS: $5.00

LASTELE & KOOLIÕPILASTELE VABA

T. E. AIANDUSKLUBI

neljap., 25. okt. 1984
kell 7.30 õ. Eesti Majas

loeng

KADRI ROMAN teemal:
„KORRAPÄRASUS JA
KOMPLEKSSUS MAASTIKU
KAVANDUSES"

Valguspildid

Kõik teretulnud!

Eesti Invaliidetoetav Naisring Torontos

MOENÄITUS

pühap., 28. oktoobril kell 3 p.l. Eesti Majas

Solist *Avo Kittask*, saatja *Charles Kipper*

Pääse $7.—

Laudade ettetellimine: pr. E. Vooglaid, tel. 773-4825

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

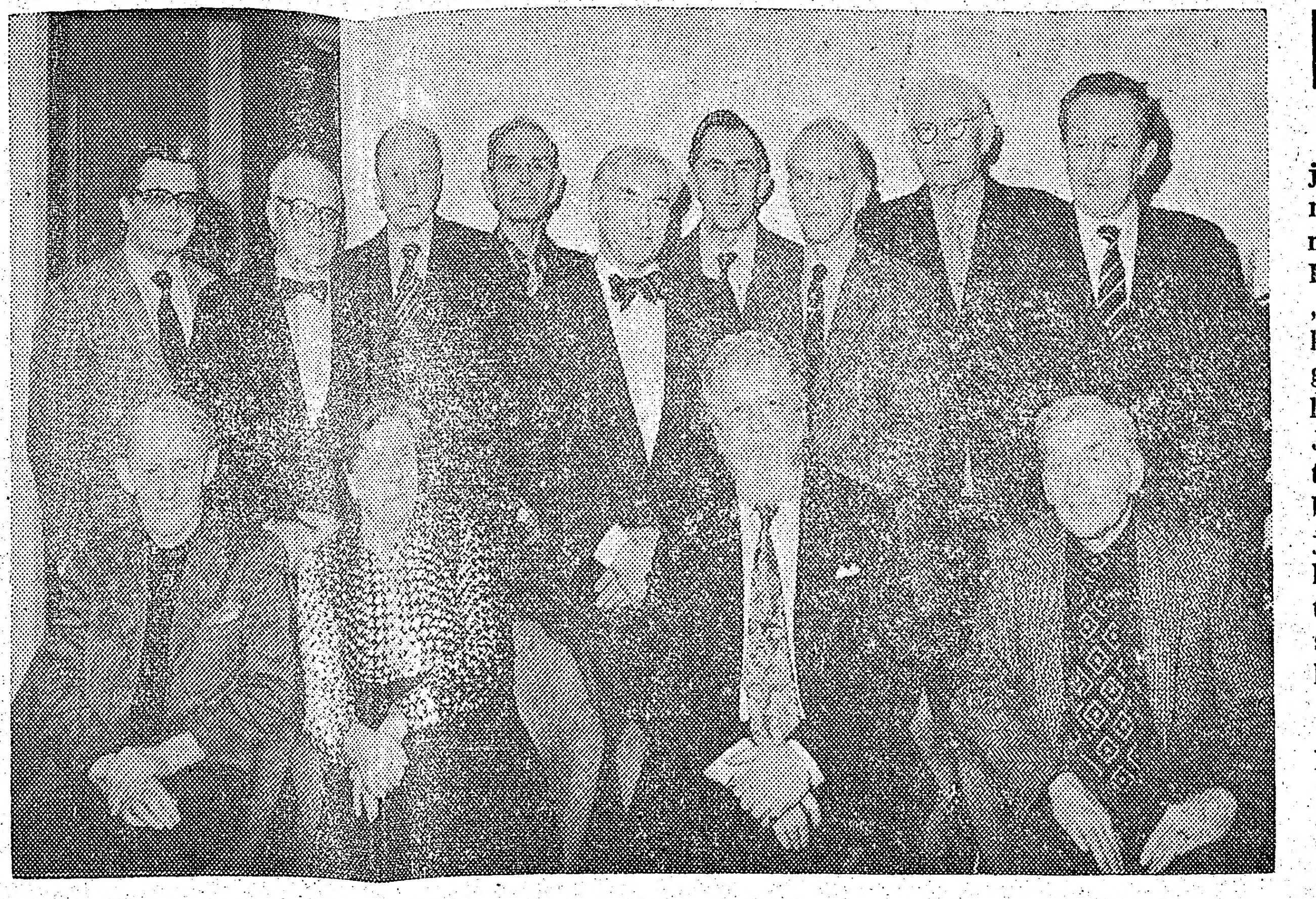

Eesti Rahvusfondi (ERF-i) juhatus, esireas vasakult B. Mäelo, A. Lemberg, M. Juhkam, I. Vaher. Tagareas vasakult: A. Seemre, A. Horm, H. Hurk, A. Ruusa, M. Mathiesen, S. Nurmiste, O. Aule, I. Randmets, V. Mänd. Pildilt puuduvad J. Akker, H. Härm, U. Ignats, A. Käärik, L. Schönberg.

KGB ülem Tallinnas

Kommunistliku partei tippmeestel oli septembrikuu teisel poolel Tallinnas palju õiendamist, närveerimist ja organiseerimist. Miks ka mitte — Eestis tähistati Eesti teistkordse anastamise või kommunistide terminoloogia kohaselt „Nõukogude Eesti Sotsialistliku Vabariigi fashistlikest röövvallutajatest vabastamise“ 40. aastapäeva. Sel puhul korraldati igas kaliibris miitinguid ja kokkutulekuid, mille raskuspunkt oli viidud Tallinna langemise 40. aastapäevale — 22. septembrile — ning esitati ajalehtede veergudel intervjuusid Venemaa kommunistliku valitsuse poolt Eestis mobiliseeritud meestega, kes lülitati sõja ajal Eesti Laskurkorpuse koosseisu ja saadeti koos venelastega Eestimaad uuesti kommunistliku rezhiimi alla painutama. Pandi ka lilli ja pärgi Lenini mälestussambale ning Tõnismäele püstitatud „vabastajate“ mälestusmärgi jalale ning tehti suuri sõnu kõigi nende „kangelastegude“ ümber, mis lähevad eesti rahva tõelisesse ajalukku kui mustemad ja traagilisemad päevad meie maa ja rahva elukäigus.

On arusaadav, et sündmust peeti Moskvas erakorraliselt tähtsaks ning sel puhul ei usaldatud peakõne pidamist N. Liidu asehaldurile, Eestimaa Kommunistliku Partei peasekretärile Karl Vainole, vaid saadeti Venemaa pealinnast välja partei keskkomitee liige ja kõikvõimsa poliitbüroo liikmekandidaat V. M. Tshebrikov, kelle igapäevaseks tööks on N. Liidu kurikuulsa salapolitsei KGB (N. Liidu Riikliku Julgeoleku Komitee) juhtimine. Kõrgema politseijuhi saatmine anastamispäeva juubeliks Tallinna ei ole juhuslik, vaid ilmselt üksikasjaliselt läbikaalutud samm, et avaldada üha suurenevat survet eestlastele ning meenutada neile hävitavaid küüditamisoperatsioone ning KGB ja hävituspataljonide terrorit Eestis venelaste taandumisel 1941. aastal. Nähtavasti ei ole Kremli poliitbüroo kaugeltki rahul eestlaste hoiakuga ja käitumisega, mis taotleb sporaadiliste aktsioonidega kaotatud vabaduse tagasisaamist. Moskva katsub ilmselt hirmutamistega ja ähvardustega eestlasi vaos hoida, mis võimaldab süstemaatiliselt Läänemere piirkonna venestamist ja selle tihedat liitmist Suur-Venemaa impeeriumi külge.

Tshebrikovi kõne reetis täielikult, miks temataoline mees oli Moskvast Tallinna anastamispäeva tähistamiseks välja saadetud. Kui kõne esimene osa koosnes standard propagandafraasidest, käsitades Eestimaa Kommunistliku Partei ja kommunistliku rezhiimi ülistamist, Tallinna kaotamist 1941. aastal ja selle taasvallutamist 1944. aastal, siis teine osa oli puhtal kujul pühendatud eesti rahva hirmutamisele ning väliseestlaste manamisele. Erilist muret tundis KGB ülem nähtavasti välismaalt Eestisse imbuvate mõjude ja informatsiooni pärast, märkides muu hulgas:

„Vabanenud fashismist, tõusis Eesti Nõukogude rahvaste vennalikus liidus sotsiaalse, majandusliku ja teaduslik-tehnilise progressi kõrgustele. Talle kuulub täieõiguslik koht vennasvabariikide peres. Sellised on reaalse sotsialismi saavutused. Need teevad pihuks ja põrmuks vaenuliku propaganda valelikud väited Eesti majanduse ja kultuuri langusest, Nõukogude rahvaste sunniviisilisest ühendamisest, liiduvabariikide venestamisest ning muud säärased väljamõeldised.“

Nendest sõnadest kajastub Kremli suur mure selle tõe pärast, mida väliseestlased on vabas maailmas suutnud levitada. Kommunistlik rezhiim teeb loomulikult kõik, et Eestis valitsevat tõelist olukorda välismaailma eest varjata ja seda punases propagandarüüs esitada, kuid eesti vabadusvõitluslikud ja kultuurilised organisatsioonid on siiski suutnud võrdlemisi palju ära teha Eestis valitseva vägivallarezhiimi tõelise tegevuse valgustamiseks. KGB ülema viha kontsentreerubki väliseestlaste vastu suunatud rünnakuks kui ta mainib:

„Sellest tuleb praegu rääkida seepärast, et maailmaareenil on käimas äge ideoloogiline võitlus, milles meie vastased kasutavad laimu ja võltsivad ajalugu. Meil ei ole õigust unustada, et ideoloogiarindel arendavad meie vastu aktiivset õõnestustööd imperialistlikud luured ja natsionalistlike jätiste emigrantlikud rühmitused, kuhu kuulub neid, kes on määrinud oma käed eesti patriootide verega ja pagenud rahva viha eest välismaale. Vabariigi parteiorganisatsioon peab neid küsimusi väga tähtsateks, täiustab pidevalt ideoloogiatööd, tõhustab välispoliitilise propaganda ründavust, vastupropaganda argumenteeritust ja operatiivsust.“

Kui KGB ülem nimetab kommunistliku terrorirezhiimi eest välismaale põgenenud eestlasi „natsionalistlike jätiste emigrantlikeks rühmitusteks,“ siis võime juba oletada, mis 40 aasta eest põgenenud inimestega siis oleks juhtunud, kui nad kodumaale oleksid jäänud nn. „kolmandat võimalust“ ootama. Tshebrikovi sõnadest võib järeldada, et KGB ülem ei piirdu ainult välismaal elavate eestlaste arvel sõimuvalangute lendulaskmisega, vaid ta ähvardab ka „välispoliitilise propaganda ründavuse tõhustamisega,“ mis sunnib meid siin välismaailmas kodumaaga sidepidamisel erilisele valvsusele.

Tundub arusaamatuna, millest on tingitud Tshebrikovi kõnes esinevad suured lüngad ja vastuolud. Ühest küljest ülistab ta Eestis „sotsialistlike ümberkujunduste“ aastate kestel üles kasvanud uusi põlvkondi, nimetades neid „ideeliselt küpseteks, kõrgelt haritud, sihikindlateks ja töökateks inimesteks, tulihingelisteks patriootideks ja veendunud internatsionalisteks“, kuid teisest küljest nuriseb ta, et rahvas ei allu töödistsipliinile, laseb ennast mõjutada välismaalt saabuvast propagandast ning alistub kodanliku ideoloogia mõjudele.

„Praegustes oludes on töötajate kommunistlik kasvatamine, kompromissitu võitlus kodanliku ideoloogia ja inimeste teadvuses esinevate minevikuigandite vastu partei- ja ühiskondlike organisatsioonide ideoloogiatöö keskne ülesanne,“ kärkis KGB ülem. Ja edasi: „Kõige suuremaid nõudmisi tuleb esitada meie noore vahetuse sõjalispatriootilise kasvatuse organiseerimisele. See on eeskätt tingitud asjaolust, et suure osa meie maa elanikkonnast moodustavad noored, kes on sündinud ja üles kasvanud juba pärast sõda ja ei saa selle üle otsustada oma kogemuste varal. Seepärast on tohutu tähtsusega kujundada neis kindlaid klassiseisukohti, alalist valmisolekut kangelasteoks, vankumatut immuunsust kodanliku ideoloogia mõju ja väikekodanliku, tarbijaliku psühholoogia mistahes vormide suhtes.“

Ei saa aru, miks Kreml peab „noore vahetuse“ ajudepesemise pärast nii palju muretsema ja selleks vaeva nägema, kui Eestis on kommunistliku rezhiimi all Tshebrikovi oma sõnade kohaselt üles kasvanud uued ideeliselt küpsed, sihikindlad ja töökad inimesed, kes on tulihingelised patrioodid ja veendunud internatsionalistid. Miks nendele „tulihingelistele patriootidele“ ja „ideeliselt küpsetele“ inimestele on vaja anda pidevalt uut ajudepesemist, avaldada neile järelejätmatut survet ja sundida neid kommunistlikku rezhiimi kiitma ja ülistama ja selle eest võitlema. See näitab, et kommunistlik süsteem ei ole uue inimese kasvatamisel ja uue ühiskonna rajamisel oktoobrirevolutsiooni ajastust kaugemale jõudnud ja tammub ikka ühel ja samal kohal.

Selle fiasko kõige selgemaks tõendiks on äsja Tallinnas peetud Nõukogude Liidu poliitilise politsei ülema V. M. Tshebrikovi kõne.

K. A.

Murelikke mõtteid uue tegevusperioodi alul

Palgalisa tööjõududele – raske koorem eesti organisatsioonidele

STOKHOLM (ERN) — Eesti organisatsioonide tegevuse sügisperiood algas septembris. Kõik startisid peagu samal nädalal, mis tähendab aga ka kokkulangevaid üritusi ja koosolekuid.

Stokholmi Konverents alustas oma sügisperioodi istungeid 11. septembril. Septembris toimus ka rida väliskonverentse. Organisatsioonid seisavad üha raskemate majanduslike probleemide ees: tööjõududele tuleb tasuda 15% palgalisa oma summadest; samuti on kasvanud lokaalide- ja bürookulud, kui ka postikulud. ESTO-84 teostamine, programmid ja neist osavõtt nõudis kõigilt eestlastelt suurt majanduslikku panust. See kõik annab nüüd tunda organisatsioonide töös ja sügistegevuses.

OLULISED VÄLISKONVERENTSID

Eesti Rahvusnõukogu esimesel juhatuse koosolekul septembris esitatud aruannetest selgus, et välistegevus sügisperioodil on siiski elav ja aktiivne. Antikommunistliku Maailmaliidu (WACL) 17. konverents toimus 2.—6. septembrini Kalifornias, San Diegos. WACL-i Rootsi osakonda esindas seal Balti Komitee esimees riigipäevaliige Birger Hagård. Enne seda Brüsselis toimunud European Council for World Freedom'i konverentsist võtsid osa Arvo Horm ja Anders Larsson Stokholmist. Liberal International'i aastakongress toimus sel aastal Iisraelis, Tel Avivis 13.—16. septembrini. Kongressi teemadeks olid ka sellised probleemid nagu rahvusvaheline kaubandus relvadega, keemilised ja bioloogilised relvad, lapsed ja sõda, olukord Ladina-Ameerikas ja Lõuna-Aafrikas jne. Eesti Liberaal-Demokraatliku Koondise esindajana võttis kongressist osa Mannj Varep.

Stokholmi Konverents alustas oma tegevust pessimistlikes meeleoludes ja ilma uudisteta. Külma sõja madalrõhkkond jätkub. Suurvõimude kinniküLmunud kontaktides toimub vaevalt mingit suuremat muudatust enne USA presidendivalimisi. Kõne all on mõningad tagasihoidlikud kontaktid ÜRO sügissessiooni avamisel New Yorgis, mitte aga Stokholmis. N. Liidu delegatsiooni juht Stokholmi konverentsil Oleg A. Grinevski oma 11. sept. peetud avakõnes kordas juba kevadel esitatud seisukohti ja mõtteid, midagi uut lisamata. USA delegatsiooni juht üldse sõna ei võtnud. Lääne seisukohti ilma uudisteta lasti ette kanda Iirimaa delegatsiooni juhil Gearoid O'Broin'il.

Erakordselt elav on aga olnud Balti riikide olukorra käsitlemine Skandinaavia ja üldse Euroopa avalikkuses. See algas juba juulis, kulmineerus augustis ja jätkub ka praegu.

Pariisis asuv Resistance International alustas oma tegevust k.a. kevadel suure publitsiteedi ja ulatuslike tegevusprogrammidega. Keskuse Stokholmi esinduse organiseerimise ümber tekkis suur elevus ja poleemika. Nüüd on Pariisis keskuse tegevus ja sellega seotud lootused oluliselt vaibunud niihästi vastuolude kui ka raskuste tõttu organisatoorsete probleemide lahendamisel. See on toonud tagasilöögi ka keskuse osakondadele ja esindustele mitmetes maades, kaasaarvatud Rootsi.

TULEMUSTETA LÄBIRÄÄKIMISED Ü. E. KESKNÕUKOGUGA

ERN-i juhatus kuulas ka ära aruanded ESTO-84 osavõtnud esindajatelt. Kesknõukogu seisukohtades ei ole mingisuguseid muudatusi. Kuigi Kesknõukogu liikmete suur enamus ei ole enam organiseeritud „üldvalimiste“ alusel, ei soovita ka praegu mingeid muudatusi ette võtta Kesknõukogu põhikorras ja koostöö alustes eri maades asuvate organiseeritud eestlaskondadega ja nende kesksete organisatsioonidega. ERN-i juhatuse arvamiseks oli, et järgmine ESTO tuleks võimalikult korraldada Austraalias ja selle järele Ameerika läänerannikul. (Portlandis teatavasti toimuvad suuremad Killamängud juba 1985. a. 1.—5. juulini.)

TÖÖJÕUDUDE PALGALISA ON KOORMAV

Nagu kõik sisserändajate ja vähemuste organisatsioonid, on ka eesti organisatsioonid praegu raskes olukorras oma tööjõudude osas. 1. juulist hakkas kehtima uus kord, mis ei võimalda enam tööjõudude rakendamist pärast 65. eluaastat. Varem oli siin võimaldatud ametioleku pikendust aastase või ka kuuekuuliste perioodidena. See uus kord tabab ka mitmeid eesti organisatsioonide juures töötajaid.

Organisatsioonid peavad nüüd ka tasuma oma summadest osa tööjõudude töötasust, mis on saadud Tööturuvalitsuse kaudu. Organisatsioonide juurdemaks oli siis ette nähtud 10% töötasust. Kuna sellele lisanduvad ka mitmesugused sotsiaalsed kulud, siis tegelikult tuleb organisatsioonidel nüüd tasuda 15% palgasummast.

Eesti Rahvusnõukogu ja kaasatöötavate organisatsioonide osas tähendab see aastast lisakulu umbes 80.000 Rootsi krooni (ca $13.000). Paljudel organisatsioonidel puuduvad selleks majanduslikud võimalused. Kolimisega uutesse ruumidesse on väga oluliselt tõusnud ka ERN-i ruumide kulud, kahekordistudes võrreldes senisega. ERN-i juhatuse seisukoht oli, et uued olukorrad, majanduslikud raskused ja vajadus kulude kokkuhoiuks nõuavad suuremat koostööd organisatsioonide vahel, ümbermõtlemisi ja ümberkorraldusi tegevuses ja praktilise töö rutiinides.

Neid küsimusi loodeti arutada ka Eesti Komitee — E. O. Liidu poolt korraldatud järjekordsel laevakonverentsil, seoses väljasõiduga Turusse 13.—15. septembrini.

18.000 protesteerisid NATO manöövrite vastu

FULDA, L.-Saksamaa — Vähemalt 18.000 rahudemonstreerijat moodustasid 20 km pikkuse inimahela, mis ulatus mitme USA sõjaväebaasi ümber strateegilises Fulda Cap piirkonnas. Demonstratsioon oli nädalapikkuse protesti kõrgpunktiks, mis oli suunatud suurte NATO sügismanöövrite vastu selles piirkonnas. Organiseerijad väitsid, et manöövrid on NATO ettevalmistusteks kolmandale maailmasõjale.

Punase mere miin oli N. Liidu päritoluga

LONDON — Miin, mis saadi kätte Inglise laevastiku poolt Punasest merest, oli tehtud N. Liidus, nagu mitmel korral varem on arvatud, aga Inglise ametivõimud ei usu, et N. Liit oleks need ise sinna asetanud. Tõenäolisemaks peetakse, et N. Liit müüs need Liibüale, kes asetas need Punasesse merre. Seni on 18 laeva miinile sõitnud. Mere miinidest puhastamiseks pakkus ka N. Liit oma laeva, olles vist teadlik juba siis nende päritolumaast.

Kommentaarid

Briti sensatsioonijanuline ajakirjandus on leidnud endale uue närimiskummi. Seekord on tegemist kuninganna Elizabethi külastusreisiga Kanadasse. Londonis ilmuv ajaleht „News of The World“ tungib pealkirja all „Käed eemale meie kuningannast“ üsna teravas toonis kallale Ontario transpordiministrile James Snow'le, kes olevat puudutanud ühest rahvakogunemisest läbi minnes kuninganna küünarnukki ja selga. See olevat rängalt protokollivastane, kuna harilik surelik tohib kuningannat puudutada ainult siis, kui ta ise mingil põhjusel oma käe ulatab. ……………

Transpordiminister Snow eitab kategooriliselt briti ajalehtedes toodud lugu ja mainib, et ta pole puudutanud kuninganna selga — võibolla ainult küünarnukki rahvamassist läbi trügimisel. Snow mainib, et kuningannat ümbritsevad alaliselt paljud fotomehed, kuid ta pole näinud ühtegi pilti, mis annaks kinnituse briti ajalehes toodud süüdistusele.

„News of The World“ toimetajad on unustanud oma sensatsiooniartiklile pealkirja panemisel, et kuninganna Elizabeth on ka Kanada kuninganna, seega ka „meie kuninganna“. Kanadalastel on palju rohkem põhjust inglaste üle nuriseda, kui nad oma ajakirjanduses Briti ja sellega ka Kanada kuningakoda sageli halvustavad ja oma veergudel tõest kaugel olevaid artikleid avaldavad. Ja kas ei olnud need Buckinghami palees ihukaitsjatena rakendatud inglased, kelle hooletuse tagajärjel mõni aeg tagasi üks seikleja ronis kuninganna magamistuppa ja istus tema voodi servale. Oleks vist õigem kui meie ka siin, Kanadas tõstame häält ja hüüame inglastele: „Käed eemale meie kuningannast!“ ……………

☆

…… Moskvast kostavad võidurõõmsad hääled: äsja pandi Siberis uue 2000-miili pikkuse läänest itta kulgeva Baikal-Amuuri raudteeliini (BAM) ehitamisel maha viimased roopad, millisele sündmusele N. Liidu televisioonis pühendati erakorralist tähelepanu. Miks ka mitte — BAM on mõeldud Siberi tagamaadel peituvate suurte maapõuevarade koguste ekspluateerimiseks ja kui nendele loodusvaradele ligi ei pääseta, siis ei ole venelastel enam midagi läänemaailma eksportida ja kogu kommunistlik kaadervärk variseb kokku.

Raudtee, mis jookseb paralleelselt Trans-Siberi raudteega, kuid siirdub läbi Siberi põhjapoolsemate alade, kujutab endast tohutut projekti, mis läheb maksma ca 10 miljardit dollarit. Kindlasti oleks see ehitustöö läinud tunduvalt kallimaks kui kommunistide kasutuses ei oleks odavat tööjõudu, mida aeti kokku kõigist Venemaa nurkadest ja okupeeritud aladelt, kaasaarvatud Eesti, kust saadeti Siberisse ehitustöödele terved ehitusmeeskonnad. Projektiga alustati 1974. aastal ja plaani kohaselt pidi BAM lõpetatud olema 1982. aastal — seega on raudtee ida- ja lääneosade otsade kokkuviimine võtnud kaks aastat kauem kui seda esialgu kavandati.

Kuid uus raudtee ei ole kaugeltki veel valmis ja sõidukorras. See võtab veel aastaid, enne kui rongid uuel raudteel takistamatult hakkavad liikuma. Paljud tunnelid on veel ehitamata ja nendest on ajutiselt kaugemalt mööda mindud, samuti on suur osa jaamahooneid valmimata, rääkimata uute asulate rajamisest, mis peavad andma raudteele vajaliku tagapõhja. Uus raudtee algab põhja pool Baikali järve asuvast Ust-Kut'ist ja kulgeb läbi tundrate, soode ja metsade Amuuri jõe ääres asuva Komsomolskini, kust juba varem rajatud raudtee viib Jaapani mere äärde.

Uus raudtee ületab Ida-Siberi raskema maastiku, mis on sageli maalibisemiste ja maavärisemiste küüsis. BAM ületab 22 mäeahelikku ja 17 suuremat jõge, rääkimata sadadest väiksematest veekogudest. Temperatuur langeb seal mõnes piirkonnas kuni 85 kraadi alla nulli Fahrenheiti järele ja suvel tõuseb kuumus 100 kraadile niisketel päevadel. Suurem osa maapinnast on alaliselt külmunud, mis raskendab raudteetammide ja tunnelite ehitamist.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

20. ja 21. oktoobril
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

27. ja 28. oktoobril
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

Randpered külastavad Ühendriike

Nagu kuuleme, saabus oktoobri esimese nädala lõpuosas Ühendriikidesse Valdo Randpere abikaasa Leila Milleriga. Mõlemate saabumise organiseeris Los Angelese Balti Vabadusliit. Nad jäävad nädalapäeviks Kalifornaisse, kuhu neid tulles lennuretk viis.

Randperede USA-sse külastusmatka organiseerimine oli arutusel ka ERKÜ juhatuses, kus igakülgsel olukordade kaalumisel asuti seisukohale, et praegune valimisteeelne aeg pole selleks maksimaalse saavutamiseks kasutatav, kuna rahva tähelepanu ja ka uudistemeediate leheküljed on küllalt koormatud valimiseelsete huvidega. Peeti sobivamaks seda teha hiljem, pärast valimisi.

Balti Vabadusliit on siiski otsustanud pakkuda sõiduvõimalusi nüüd, valimiseelsel ajastul. Arvatavasti külastavad nad ka idarannikut.

VES

Hallek valib õpilasi

Söndags-Expressen pühendas palju ruumi Kunstiakadeemia tänavusele õpilaste vastuvõtmisele ja sellega ühenduses akadeemia professor Enno Hallekile, kellele omal ajal sama kõrgkooli uksed avanesid ja kes nüüd avab ise uksi teistele. Tänavu oli soovijaid 800, vastu võeti 18.

Sellesse kõrgkooli ei pääse tunnistustega ja teenetega, otsustavad on ainult võimed, mida kandideerijad peavad esitama oma loomingu näiteina.

Üks, kelle maalid talle Kunstiakadeemia uksed avas, oli Madeleine Hansson. Temast peab kunstniku vormima tema maaliõpetaja Enno Hallek. Ja Hallek naljatab intervjueerijale: „See on tubli tüdruk. Temast saab parim. Parem kui Picasso . . .“ Hallek näitab õpilase proovimaalidele ja märgib, et tema sissepääs oli „päevaselge“. Vastuvõtjad nägid kohe, et siin on erilisi arenguvõimalusi, kuigi töödes on puudusi, nagu igal algajal.

Intervjuu mõlemaga on illustreeritud poolteiselehekülj elise värvipildiga Hallekist vaatamas Madeleine proovimaale. „Siin on midagi, mis on sügavalt tuntud ja üleelatud. Siin on poeetiline ruumitunnetus, peen valgusekäsitlus, näha, et maalijal on värviröõm,“ ütleb ta kommentaariks.

EPL

Ülikoolide lõpetajaid

William M. Scholl College of Podiatric Medicine Chicagos lõpetas **Harry I. Zirna** doktorikraadiga. Ta saavutas BA kraadi antropoloogias osariigi ülikoolis Buffalos ja BS kraadi farmakoloogias Arnold & Marie Schwartz farmaatsia koledzhis Long Island Universitys, Brooklynis. N.Y.

New York University lõpetas **Marcus Abel** (EÜS) BA kraadiga kunsti alal.

Ithaca College lõpetas **Arne Abel** (EÜS) BS kraadiga communications alal.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Ametliku versiooni kohaselt ehitati raudtee ainult Siberi rikkuste ekspluateerimiseks, kuid suure vaeva ja valuga mahapandud roobastel on ka teine eesmärk. See teine eesmärk on puhtal kujul strateegiline. Kuna praegune Trans-Siberi raudtee on liiga lähedal Hiina piirile, siis tuli mõelda ka sellele võimalusele, et sõja korral võivad hiinlased selle raudtee võrdlemisi kiirelt läbi lõigata, mis eraldaks Venemaa laialdased ida-alad koos Vladivostoki sõjasadamaga ülejäänud Venemaast.

Stokholmi Noortekoor Royal York hotellis enne esinemist kirjandus-muusikalisel ennelõunal. Paremalt neljas koorijuht Jaan Seim. Foto: Vaba Eestlane

Külapillimeestest kõrgetasemelise koorilauluni

Kassari rahvatantsijate ja Stokholmi Eesti Noortekoori lauluvaramust

ESTO-84 ajal esines Torontos omaette kontserdiga ja osalisena kirjandusmuusikalisel ennelõunal Stokholmi Eesti Noortekoor Jaan Seimi juhatusel. Koor äratas imetlust oma kõrge laulutasemega ja värskete lauludega, tekitades soovi nende lauludest veelgi enam kuulda.

See võimalus ongi olemas. Noored tõid juba siis kaasa oma lauludest valmistatud heliplaadi „Kaks külge eesti rahvamuusikat“. Ühel küljel Kassari rahvapillimehed ja lauljad, teisel Stokholmi Eesti Noortekoor.

Heliplaadi saatesõnas märgitakse, et „kus väliseesti noored koos mängivad ja laulavad ilmneb üsna varsti nende loomulik ühine nimetaja — eesti rahvamuusika ja rahvalaul.

Nagu polekski olnud Eestist lahusoleku aega, ikka tullakse tagasi laulude ja viiside juurde, mida vanemailt kuuldud ja õpitud,“

ja lisatakse põhjusena „võibolla on siin tegemist sooviga endale oma nägu luua võrreldes ümbritseva maailmaga, võibolla on juurte tunnetamine määrav.“

Kassari rahvapillimehed ja lauljad on praeguses koosseisus tegutsenud üle viie aasta paralleelselt samanimelise rahvatantsurühmaga. Tiiu Soom-Jerkemani juhtimisel on püütud tutvustada eesti rahva muusikalist loomingut nii nagu see tegelikult kõlas. Esitatud 12-es numbris on regilaulu kui ka uuemaid tantsu- ja pillilugusid mitmetel erinevatel pillidel.

Rühma eesmärk on olnud esitada eesti rahvamuusikat nagu seda mängiti külasimmanitel käesoleva sajandi alul,

kus löötspillid, viiulid ja torupill mängivad viisi ja kannel saadet, takte peab vibukujuline jauram.

Esitatavais palades mängivad kandled vahel üksi viiulitega ja annavad väga õrna ja lüürilise, eestipärase kõla. Setu regivärsiline rahvalaul annab ettekujutuse kuidas meie esivanemad juba põlisest ajast laulnud on.

Kassari poolel on „Taagepera polka“, „Suur meri“, „Räditants“, „Sea surmalugu“, „Lätsi alla lilli“, „Pruudivaltser“, „Pumapolka“, Pakri pulmalood: „Hins Johannes“ ja Kon lurk ni“, „Vändra valss“. „Poiss põõsa alt“, „Sangaste valss“ ja „Lombak rätsep.“

Stokholmi Eesti Noortekoor asutati 1979 ja seda on kogu aeg juhatanud Jaan Seim. Koor on selle ajaga tähelepanuväärseks kooriks arenenud Stokholmi eesti ühiskonnas, pakkudes seal nii eesti kui ka rahvusvahelist koorimuusikat.

Erilist rõhku on pandud kavade koostamisele, kuhu on põimitud eesti heliloojate originaalseadeid eesti rahvalaulude alusel.

Heliplaadile on valitud heliloojate töid, kes stiililt küll erinevad, alates rahvusromatilise Miina Härmaga ja lõpetades väga isikupärase Veljo Tormisega.

Noortekoori küljel on M. Saare „Karjane“, G. Ernesaksa „Näärisokk“, K. Raidi „Aja kari siia“, V. Tormise tsüklist „Ingerimaa õhtud“ „Ringmängulaul“ ja „Tantsulaul Röntüskä“, M. Härma „Ei saa mitte vaiki olla“ ja E. Oja „Kangakudumise laul“.

Torontos esinemisel äratas koor tähelepanu oma intonatsioonilise puhtuse ja laulurõõmuga ning oma juhi hoolika jälgimisega.

Üheksa laulu heliplaadi küljel aga annavad veelgi ulatuslikuma haarde koori interpretatsioonimeisterlikkusest, otse helisedes värskusega, õrnusega, nagu filigraanse tundelikkusega iga kuulaja südamesse.

Selles kunstiloomingus on sisuline sõnum: me laulame eesti laulu ja see mida me loome on pärit meie rahva ürgsest laulurõõmust.

H.

Sini-must-valge ajaloost:

Eesti lipp Sydney silla avamisel

Millal Eesti sini-must-valge esimest korda lehvis Austraalia pinnal, on raske kindlaks teha, kuid kindel on ometi see, et Sydney suure silla avamispidustusil 1932. aastal esines ka meie rahvuslipp. Lipu viis välja Sydney eesti leivatööstur G. Kubbere, kellelt kuuleme selle kohta kokkuvõttes järgmist:

„Kui pärast 7 aastat kestnud ehitustöid 1932. a. aprillis tuli Sydney suur sild avamisele vastava pidulikkusega, otsustasin sellest osa võtta ning välja viia ka Eesti lipu. Selle valmistamise võttis oma peale minu abikaasa ning lipu mõõdud olid 7 jalga pikk ja 3 jalga lai. Ühtlasi otsustasin Sydney rahvale tutvustada ka eesti leiba ning valmistasin kaks suurt, 6-e jala pikkust rukkileiba.

Kui siis saabus pidupäev, ehtisin oma äri kaks leibade väljaveo autot Austraalia ja Eesti rahvusvärvides lindikestega, kuna kumbagi auto ette, kaitseraudade külge kinnitasin leivad. Sellele autole, milles asusin ise autojuhi ning poja George'iga, paigutasin ka kolm lippu — paremale poole Austraalia lipu ning vasemale poole Inglise lipu, keskele meie sini-must-valge. Teine auto, milles asusid peale austraallasest autojuhi veel minu abikaasa ja noorem tütar Florence, oli ehitud ainult lintidega.

Nii sõitsime kogunemiskohta parlamendihoone juurde, kus seati rongkäik kokku. Seal oli ka rohkesti teisi äride reklaam-autosid, kuid need juhiti kõik millegipärast kõrvale ning minu autod jäid rongkäiku.

Tookord oli N.S.W. osariigi peaministriks tööerakondlane J. Lang, kes pidi ametlikult avama silla kasutamiseks vastava pidulikkusega. Pärast kõnet pidi ta lõikama läbi üle silla tõmmatud siidlindi. Kuid siis tuli ette vahejuhtum, kuna Esimesest maailmasõjast osavõtnud major De Groot, kes kuulus mingisse parempoolsesse parteisse, missugune oli vastasrinnas Langi pahempoolse valitsusega, sõitis ratsahobusel valvepostidest mööda ning raius mõõgaga siidlindi läbi enne kui Lang seda jõudis teha. Sellest tekkis väike segadus ning kiiresti sõlmiti läbiraiutud lint jälle kokku ning nüüd lõikas selle katki peaminister Lang.

Kuna see pidulik sündmus filmiti ning jäädvustati ka fotoplaatidele suure hulga reporterite poolt, siis oli järgmise päeva ajalehtedes mitmeid pilte ka minu autodest ning lehvivast sini-must-valgest, tekitades nii õige rohkel määral kõmu, kuna sundis nii paljusidki uurima, mis lipp see õige on ja kust maalt pärit.“ (MK 27. 10. 49)

Hamiltonis tähistati kodumaalt lahkumise 40. aastapäeva

23. sept. pidas Hamiltoni kogudus kodumaalt lahkumise 40. aastapäeva tähistamise jumalateenistust kirikus. Teenis õp. T. Nõmmik, orelil organist Eva Rammo. Jumalateenistust kaunistas metsosopran Hilda Sepp kahe lauluga — S. Liddle „Kui kaunid on Su hooned“ ja P. Tammeveski „Kodumuld“.

Lipuvalve oli H. E. Võitlejate Ühingu poolt ning langenute mälestamine ltn. A. Jursilt, kes mainis, et 40 aastat tagasi pidime maha jätma oma kalli kodumaa. Tänu sõjaväeüksustele suudeti hoida rinnet idast tuleva hädaohu eest, mis andis võimalust paljudele peredele põgenemiseks sõjamöllus. Ajaloo suurim viga aga tehti peale II maailmasõda, mil miljonid inimesed müüdi maha punasele rezhiimile. Loodame aga siiski, et kord vabaneb meiegi rahvas. Mõtleme täna meie kannatavale rahvale kodumaal ning neile, kes võideldes meie kõikide eest andsid oma tervise või elu.“

Päevakohase laululehe kaanepildiks oli kunstnik E. Kõksi „Põgenemine“, milline on Lakewoodi Pühavaimu kiriku altarimaal.

Lõikuspidu Göteborgis

Göteborgi Põllumeeste Kogu korraldas traditsioonilise lõikuspeo. Avapalvuse pidas abipraost J. Reesalu, pidukõne Endla Koka, anti üle stipendiume Ruut ja Adeele Paglanti noortefondist. Kavalises osas mitmesuguseid esinemisi. Lõpuks seltskondlik osa.

Esimene koolipäev Göteborgis

Göteborgi Johannebergi koolimajas alustas õppeaastat Göteborgi Eesti algkool. Kombekohase pidulikku aktuse avas koolijuhataja Aho Rebas, vaimuliku talituse õp. J. Reesalu. Algajate klassis on 6 õpilast; üldse on koolis õpilasi 44. Õpetajaiks on Juta Nõmm, Evi Lepik, Marita Idavain ja Aita Päts.

Kuninganna Elizabeth II külaskäik lõppes

Dr. Olev Träss kuninganna vastuvõtul

Kuninganna Elizabeth II külaskäik lõppes suure galapidustusega Winnipegis, kus peaminister Brian Mulroney tänas kuningannat ja ütles, et kanadalased hindavad monarhiat. Kuninganna omalt poolt ütles häid sõnu Kanadale sooja vastuvõtu eest. Järgmisel päeval oli üle kahe tuhande inimese kogunenud lennuväljale, kui kuninganna lahkus viiepäevasele eraviisilisele külakäigule tutvumaks tõuhobuste farmidega.

Kui saatjad lehvitasid Inglise ja Kanada lippudega, õhujõudude orkester mängis Inglise hümni, jalutas kuninganna, üks samm tema järel peaminister Brian Mulroney, läbi auvalve, tehes viimast inspektsiooni. Saatmisel viibisid kindralkuberner Jeanne Sauve, Manitoba leitnant kuberner Pearl McGonigal, peaminister Howard Pawley ja senaator Duff Roblin.

12-päevase avaliku külaskäigu ajal (kaks päeva viibis ta oma jahil „Britannia“ puhkusel),

sai kuninganna 29 ametlikku lillebuketti ja sadu mitteametlikke väikestelt lastelt.

Talle anti kuus 21-lasulist ja üks 8-lasuline saluut. Ta kuulis igal ametlikul vastuvõtul Inglise ja Kanada hümni.

Inglise kuningakoja ametnikud peavad külaskäiku suureks kordaminekuks, kuid inglise ajalehed süüdistavad Kanadat, et kuningannat polevat küllalt austatud, kuigi peagu kõikjal, kuhu kuninganna läks, oli rahvamurd tunde varem asunud ootama, et teda hetkekski näha ja kuninganna näis nautivat talle osutatud tähelepanu.

Torontos kuningannale korraldatud gala-õhtul Roy Thompson hallis,

oli kutsutud külaliseks ka eestlane prof. dr. Olev Träss abikaasaga, kes konservatiivide valimiskampaaniale kaasaaitamise eest said kutse peaminister B. Mulroney'lt.

Õhtune programm oli väga mitmekülgne, dzhässist ooperilauljaini ja balletitantsijaini.

Kavale järgnes fuajees äärmiselt „kuninglik“ vastuvõtt. Kuninganna jalutas peaministri ees, järel prints Philip ja peaministri abikaasa Mila Mulroney läbi rahva, olles kõigile käeulatuses, talle noogutati, lehvitati ilma käepuuteta. Dr. O. Träsil oli kõnelusi R. Micheneriga, kes oli istunud kuninganna loozhis ja tuletas 80-aastasele endisele spiikerile meelde ta osavõttu Eesti Vabariigi aktustest 1960-ndais aastais. Ta õnnitles ka majandusminister Michael Wilsoni, kes on olnud Eesti Majas EV aastapäeva vastuvõttudel.

Suurel vastuvõtul võis olla ka teisi eestlasi, kuid dr. O. Träss ei märganud neist kedagi.

Peakonsul Jaakson Londonis

Eesti Vabariigi esindaja USA-s, peakonsul Ernst Jaakson viibis ametireisil Londonis, et tutvuda sealse Eesti Vabariigi saatkonna probleemidega.

Londoni saatkonnas on praegu hooldaja-asjaajaja kohustes kauaaegne saatkonna ametnik Anna Tartu.

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

USA aadressidele „ZIP CODE“

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE“ ja

Pangatshekk või rahakaart kirjutada

Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .... 19.......... Tellimise katteks lisan $.......... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

....

....

....

OOTAMATULT LAHKUS MEIE
KALLIS ABIKAASA JA ISA

KALEV PÜGI

sündinud 30. detsembril 1925 Tartus
surnud 13. oktoobril 1984 Kingstonis

Mälestavad sügavas leinas

TIIU
KALLE, ANDRES, MADIS
ja OMAKSED

Mina olen ülestõusmine
ja elu . . .
Joh. 11:25

HEAD SÕPRA JA ARMAST RISTIISA

KALEV PÜGI

mälestavad leinas

ÜLLE, TOIVO, ELVI ja OLEV TRÄSS
ADELE BRUNHOF
REINO TRÄSS

ARMAST KOOLIVENDA JA KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

KALEV PÜGI't

mälestab kurbuses

ENDEL SOOARU abikaasaga

ARMAST SÕPRA

KALEV PÜGI't

leinavad kurbuses

ILMARI KOLSI abikaasaga
TOIVO KÕHELIK abikaasaga
LEO PUURITS
AINO SAUKAS-GRANT perekonnaga
ÜLO SIPSAKA abikaasaga

ARMAST LAPSEPÕLVE- JA PEREKONNASÕPRA

KALEV PÜGI

mälestavad sügavas leinas

Muld mälestust ei kata!

ÕIE ja JÜRI perekonnaga

ARMAST SÕPRA

PEETER ELIAS't

mälestavad leinas

HELDUR ja SILVA MEEMA
IRA ja PAAVO LOOSBERG

ARMAST

KALEV PÜGI't

mälestavad

LONGLAC'i METSAMEHED

ARMAST SÕPRA

KALEV PÜGI't

sündinud 30. detsembril 1925
surnud 13. oktoobril 1984 Kingstonis

mälestavad kurbuses

ENDLA ja JOHN AITKEN
KARIN BRAMBAT
LINDA ja RUDOLF ILVES
JUULI ja PEETER JÕGIS
SILVIA ja RUDOLF KOLACZEK
SIINA ja MEINHARD KOPA
TIIU ja HENN KURVITS
ANN ja LEMBIT LIBLIK
ASTA ja JUHAN PAIDRA
LEHTE ja ALEKS SEPP
ELMA ja TOIVO VAINO
MARTA ja EVALD VOOLAID

ARMAST KOOLIÕPETAJAT

TAMARA MARAND'it

mälestavad Vancouveris

ANDREI ja ELLA MIRK
MARTA MAGNUS
JAKOB ja SIINA KEMBI

Kallist
koolivenda ja sõpra

KALEV PÜGI

Surnud 13. oktoobril 1984 Kingstonis

mälestavad kurbuses

ANDRES ja INGE TORK
perekonnaga

Jehoova
on mu karjane
23. Laul

Südamlik tänu kõigile, kes minu abikaasa

TAMARA MARAND'i

lahkumise puhul mulle kaasa tundsid minu leinas, isiklikult, posti teel, leinakuulutuste kaudu, lilledega ja leinateenistusest osavõtmisega.

Tänu õp. Udo Petersoole, EELK Toronto Vana Andrese koguduse nõukogule, solist pr. Tamara Norheimile ja organist hr. G. Iltalile.

BRUNO MARAND

Leinateateid

Rootsis suri 21. juunil Aleksander Hiierand, sündinud 26. augustil 1894.

Rootsis Malmös suri 20. juunil Lydia Karu, sündinud 8. augustil 1908 Valgas.

Rootsis Eskilstunas suri 24. juunil Heldur Kaisla, sündinud 8. novembril 1913 Haras.

Inglismaal Bradfordis suri 7. juunil Osvald Valk, sündinud 28. oktoobril 1900.

USA-s Los Angeleses suri 4. juunil Antoinette S. Elfström, neiuna Vitsut, sündinud 16. juunil 1905 Rakveres.

USA-s Willimanticus suri 29. mail Anton Tamm, sündinud 20. novembril 1906 Kaukaasias.

USA-s Fort Lees suri 16. juunil Jutta Anderson, neiuna Kurrikoff, sündinud 11. novembril 1902 Penujal.

USA-s suri 11. juunil Heinrich Ajango, sündinud 26. märtsil 1906.

New Yorgis suri 18. juunil Philip J. Morrison, sündinud 25. detsembril 1921.

USA-s Lakewoodis suri 29. juunil Rudolf Hämar, seen., sündinud 27. juulil 1892 Verioral.

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne
ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Armast

KALEV PÜGI

mälestavad leinas

GENERAL COMMINUTION INC.
SÕBRAD ja KAASDIREKTORID

Armast kauaaegset perekonnasõpra

TAMARA MARAND'it

mälestavad leinas

LAMOUR ja SIIM RUUSAUK
RUTH ja KENNETH PERKINS

Armast

ARMILDE PETTAI'd

mälestavad kurbuses

TARTU TÜTARLASTE GÜMNAASIUMI VILISTLASED

Lugupeetud koguduse naisringi ja segakoori liiget

ARMILDE PETTAI'd

mälestab kurbuses

TORONTO EELK VANA ANDRESE KOGUDUS,
ÕPETAJA, NAISRING ja SEGAKOOR

Ootamatult lahkus meie armas

VICTOR EMANUEL ORAV

Surnud 7. oktoobril 1984 Clevelandis

Mälestavad leinas

ELFRIEDE METS
BERNARD TARKMEEL
HELGI ja TÕNU LOIGU perekonnaga
LINDA LOIGU
VICTORIA ja ERIC KASS
HELEN PARNSONS

Kauaaegset koguduseliiget

JOHANNES PILISTE't

mälestavad leinas

EELK SUDBURY KOGUDUS,
ÕPETAJA ja KOGUDUSE NÕUKOGU

Armast sõpra ja head kaaslast põgenemisaastatel

ELSA MÄRKA't

surnud 22. septembril 1984 Argentiinas

leinavad

AINO ASSOR
LAINE PANT

C. OTTWAY HERBALIST

Ravimtaimed, tervislikud toiduained ja vitamiinid. Nõuanne ja sõbralik teenindamine eesti rohuteadlase A. Tolgeri poolt.

300 Danforth Ave. Toronto, Ont. M4K 1N6 — Tel. 463-5125

LEITNANT

VICTOR ORAV'at

mälestab leinas

EESTI OHVITSERIDE-KOGU KANADAS

KIRIKUD

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

383 Broadview Ave.
Tel. 465-0639

Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE“ raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 21. okt. kell 10.15 homm. pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11.00 lastele.

Kell 11.00 JUMALATEENISTUS. Kõne K. Raid „Tänu Taaveti Laludes — 4“. Naistrio.

Kell 6.00 õhtul VÄLISMISJONI-ÕHTU.

HAMILTONIS pühap., 21. okt. kell 3 p.l. YMCA saalis (James St.) PIIBLIÕPETUS, K. Raid.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 17. okt. kell 7.30 õ. PIIBLI-PALVETUND teemal: Suure viletsuseaja 1. pool.

Pühap., 21. okt. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenivad A. Seppi ja E. Saraoja.

Kolmap., 24. okt. kell 7.30 õ. PIIBLI-PALVETUND: Suure viletsuse aeg

---

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847

Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

LEERI- AVAJUMALATEENISTUS pühapäeval, 21. oktoobril kell 11 homm. Jutlus: „Kas Jumalal on plaan meie eluks“. Tiina Hubel tshellol. Leeriks registreerida kantseleis või õpetajatele. Õpetus toimub kahes grupis, ingliskeelne grupp eraldi.

Piiblitund kell 10 homm., pühapäevakool.

USUPUHASTUSPÜHA- JUMALATEENISTUS, ühine ingliskeelse kogudusega, pühapäeval, 28. okt. kell 11 homm. Lutheri laule laulab külalisena Toronto Chamber Choir.

Piiblitund, pühapäevakool, leerieelsed, leeritund.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kl. 9.30 hommikul. Samal ajal ingliskeelne pühapäevakool.

Õp. Andres Taul on puhkusel 1.—25. oktoobrini.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID neljapäeva õhtuti kl. 6—8; kolmapäeva hommikuti kl. 9.30 kuni 12 päeval.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—6 ja neljapäeviti kl. 12—3.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaa
jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 21. oktoobril kell 1.30. Teenib õp. A. Jalonen. Koguduse 32. AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 4. nov. kell 3 p.l. Solist. Järgneb koosviibimine kohvilauas.

Leeriõpetus algab ja sellest osavõtta soovijail palun teatada, kes seda veel teinud ei ole.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 21. oktoobril kell 2 p.l. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja PIIBLIKOOL täiskasvanuile.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Laulab naistrio. (Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

Kell 6.30 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Toomas Rüdmik

Kolmapäeval, 24. oktoobril kell 7 õhtul PALVEÕHTU.

Eelteade: Evangeeliuminädala aeg muudetud! Uus aeg 13.—18 novembrini.

Külaliskõneleja pastor Märt Vähi, Frederictonist.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühap., 21. okt. kell 11 homm. pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Pühapäeval, 28. okt. kell 4 p.l. USUPUHASTUSPÜHA JUMALATEENISTUS. Solist sopran Tamara Norheim.

Pühapäeval, 4. nov. kell 11 homm. pühapäevane JUMALATEENISTUS

Ingliskeelne JUMALATEENISTUS armulauaga kell 1 p.l.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Alates 14. okt pühapäevakool igal pühapäeval jumalateenistuse ajal ja leerieelsed iga hommikuse jumalateenistuse ajal.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. — 8 õ.

Jõekääru Laste Suvekodus peeti talgud. Suurte poiste tare katus uuendati. Pildil noori ja vanemaid töömehi. Pildilt puudub neli töömeest, kelle töö oli maapinnal materjali saagimine ja selle katusele toimetamine.
Foto: J. Säägi

Jõekäärul olid talgud

Septembri viimasel nädalalõpul korraldas Toronto Eesti Naisselts oma Jõekääru Laste Suvekodus katuselöömise talgud. Kahekümne talgulise poolt lõhuti suurte poiste tarel ligemale 4000-ruutjala suurune plekk-katus ja asendati uue sindlikatusega.

Uue katuse asendamine läks Naisseltsil maksma ainult talguliste toitlustamise kulud; toidu valmistasid Naisseltsi liikmed Heljo Novek, Endla Schäer, Maimo Purje, Elli Potsepp ja Silvi Mariott.

4000 dollari väärtuses katusematerjali kinkis üks ohvrimeelne abielupaar, kes arvab, et Jõekääru Eesti Laste Suvekodu on seda väärt ja on nii nende kui ka teistele eesti lastele hädavajalik.

Sama abielupaar kinkis puumaterjali ka eelmisel aastal suurte tüdrukute tare katuse tegemiseks ja Jõekääru staadionile uue tribüüni ehitamiseks.

Kaks aastat varem asendati, Naisseltsi omal kulul, väikeste tare uus katus. Nii näeme, et Jõekäärul ei möödu ühtegi kevadet, suve ega sügist, kus pole midagi uut tehtud või vana uuendatud.

Nagu esimesed ehitused valmisid talgute korras, nii toimub talgutöö nüüdki aastast-aastasse kuni tänapäevani. Kes küll jõuab lugeda neid kümneid tuhandeid vabatahtlikke töötunde, mis siia on puhkuse ja uneaja arvel ohverdatud? Kes jõuab küll arvestada kui palju ennastsalgavalt tööd on Naisseltsi juhatus Jõekäärule pühendanud? Ja see kestab edasi niikaua kui leidub veel patriootlikke lastevanemaid ja niikaua kui eksisteerib eesti keel.

Vana plekk-katuse mahalõhkumisega ja vineeri katusele löömisega alustasid tööd reedel keskpäeval vanad veteranid K. Novek, W. Schäer, E. Potsepp, Bob Mariott, J. Schäer, T. Orav ja V. Novek, Nendele lisandusid laupäeva hommikul Paul Kako, Feliks Veski, Ago Metsala, Raivo Remmel, Indrek Kannel, Lembit Jõgi, Rick Paju, Enn Tiislar, Ilmar Lepik, Ilmar Kaljurand, Heiki Kolga, Toomas Vanaselja ja Tarmo Ilves.

Kõik noored talgulised on enamjagu kõik endised Jõekääru kasvandikud ja kuuluvad nüüd kas korporatsioon Rotaliasse või Spordiselts Kalevi võrkpallimeeskonda koos nende treeneri Valdeko Novekuga.

Laupäeva õhtul kõlasid Jõekäärul viimased haamrilöögid ja üle 7000-tollariline töö oli lõpetatud 20-mehe poolt 182-tunniga, mis teeb iga mehe kohta 9,1 tundi. Selle tänuväärse kingituse, nii materjali kui töö näol kinkisid Jõekäärule patriootlikud lastevanemad ja noortesõbrad. Neile kuulub meie kõikide tänu.

J. S-gi

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville
Ave., Toronto M4S 1J2.
Tel. 483-2478 ja 1-527-0410

Pühapäeval, 21. okt., kell 5 p.l. JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool. Järgneb leeritund.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: igal neljapäeval kell 18.00—19.90 omas kodus, 501 Davisville Ave., Torontos. Igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel. 527-0410.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik

Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 21. okt. kell 2 p.l. TÄNU-LÕIKUSPÜHA JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab praost E. Lepik. Laulab koguduse segakoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

Pravda süüdistab Reaganit

MOSKVA — USA president Ronald Reagani kõne ÜRO's näitas, et ta pidevalt ignoreerib konkreetseid N. Liidu ettepanekuid relvastuse kontrolliks, ütles N. Liidu kommunistliku partei ajaleht „Pravda“. Selles süüdistati Reaganit, et ta hoidub otseset vastusest N. Liidu ettepanekule, mille hulgas on kokkulepe mitte esimesena kasutada tuumarelvi ja külmutada arsenalid maailmaruumi relvastumise alal. Reagan polevat öelnud midagi uut, vaid teinud ainult nõrku vihjeid USA tahtlikkusele läbirääkimiste alustamiseks mingis määritlematus tulevikus.

Island lõpetab tulumaksu

REYKJAVIK — Islandi valitsus on plaanitsemas tulumaksu lõpetamist, väljaarvatud suurema sissetulekuga inimesed. Muudatus tähendab, et vähemalt kaks kolmandikku Islandi 225.000 inimesest ei maksa enam tulumaksu. Valitsus loodab kaotatud sissetuleku saada tagasi kõrgema müügimaksuga.

SPORT

Kaks esikohta Laura Randmaale

Augustis Toronto Lawn Tennis Club'i väljakuil peetud noorte tennisemängijate meistrivõistlusel võitis esikohad ja meistritiitlid üksik- ja paarismängus 12-aastaste ja nooremate tütarlaste klassis 12-aastane Laura Randmaa. Võitlusest võttis osa 50 poissi ja 40 tütarlast, esindades enamuses Kanada provintse.

Üksikmängus võitis Laura Randmaa Heater Donovani, Newfoundlandist 6:0, 6:0, Jana Nejedly, Briti Kolumbiast 6:0, 6:0 ja Melanie St. Pierre, Quebecist 6:1, 6:2. Finaalis võitis ta Annette Argamasilla, Torontost 6:2, 6:0.

Paarismängus oli ta kaaslaseks finaalis võidetud Annette Argamasilla, kellega koos võitsid Heater Donovani ja Darin O'Reilly 6:0, 6:2, Suzanna Italiano ja Karen Kerri, Albertast 6:2, 6:1 ja finaalis Susan Culiku ja Monique Adamczaki, Ont. 6:2, 6:1.

Nikolai Küttis võitis bridzhiturniiri

Kanada—Ameerika CAN-AM bridzhiturniiril Montrealis tulid nädalasel võistlusel, mis lõppes 16. septembril, võitjaiks Nikolai Küttis ja George Biro Torontost.

Ka 20 aastat tagasi võitis N. Küttis, seekord koos Erik Viiresega, kes on praegu bridzhimängu õpetajaks Montrealis.

Spordimärkmik

Septembri alul Pariisis peetud rahvusvahelise naiste 5000 m jooksu võitis venelanna Tatjana Kazankina tippajaga 15.23,12. Tema nimel on juba maailmarekordid jooksudes 1500 m — 3.52,5 ja 3000 m — 8.22,26. Kuna Kazankina keeldus pärast võistlust tegemast droogitesti, siis võidakse tema IAAF-i poolt panna võistluskeelu alla eluajaks või vähemalt 18 kuuks.

☆

Tänavu suri 80. eluaastal omaaegne ujumiskuulsus Johnny Weissmüller, kes elas Acapulcos, Mehhikos. Teda mäletab vanem põlvkond kui meest, kes 67 korda parandas maailmarekordeid 50 jardist 800 meetrini ning võitis kahelt olümpiamängult viis kuldmedalit. Pärast 1928. aasta mänge jättis 190 cm pikkune ja 90 kilo kaaluv tippatleet ujumisspordi ja temast sai Hollywoodi filmi kangelane Tarzani-filmides.

Erika Salumäe maailma kiireim jalgrattur

Kodumaa naissportlasist on viimasel ajal rahvusvahelist tähelepanu äratanud jalgrattur Erika Salumäe, kes järjesti on parandanud oma tulemusi rahvusvahelises klassis ja septembris Moskvas toimunud trekisõidu võistlustel püstitas maailmarekordi 3000 meetri sõidus ajaga 3.55,835. Endine rekord 3.58,025 kuulus N. Kibardinale. Salumäe lõi ühel teisel võistlusel ka N. Liidu rekordi paigalstardist 500 m sõidul ajaga 36,175.

Hispaanias, Barcelonas toimunud maailmameistrivõistlustel trekisõidus tuli Erika Salumäe hõbemedalile ameeriklanna Connie Paraskevini järel. Pealtvaatajate arvates ebaõiglaselt, sest Paraskevin pööras otse finishi lähedal eestlannale ette, kes pidi selle tõttu katkestama alustatud möödasõitmise. Kuid protest kohtunikule ei andnud tagajärgi.

Spordiuudiseid kodumaalt

Esimene eestikeelne Olümpiasõnum ilmus Karl Eduard Körberi raamatus aastal 1860, mis kannab tiitlit „Maailma aiaraamat, kus sees on, mis mailma algumisest Ma peäl on sündinud: Kuningatest, Madest, sõddadest n.t.s. mitme pildiga ärraselletud".

K. E. Körber sündis 1802. a. Võnnus, õppis Tartu gümnaasiumis ja ülikoolis. 1823—1826. a. oli Tuulas kodukooliõpetajaks. Reisis siis jalgsi läbi Saksamaa Rooma. Seejärel sai Vändra pastoriks, kus alustas ka kirjanduslikku tegevust, seda ligi samaaegselt „postipapa" J. W. Jannseniga. Körber suri Tartus 1883 a.

Pikemas kirjelduses Körber ei kasutanud Olümpia nime, vaid „Suurpidu päeva", arvatavasti vist kartuses propageerida paganlike kreeklaste pidustusi.

Olümpiapidustuste kirjelduse lõpetab Körber kahetsusega, et „paggana usso Kreka mehhed ... ei teädnud mitte märki sest närtsimatta kronist", mida taevas „ellowürst ommast armost jagab".

erk

ESTONIA koori ESTO-84 lõpuõhtul ja uue hooaja avamist tähistaval õhtul tänati koorijuhti dr. R. Toid roosi ja kingitusega. Pildil vasakult koori esinaine Pärja Tiislar, dr. R. Toi ja koorivanem A. Medri.

Foto: Vaba Eestlane

Eesti malemeistrile keelduti lubamast oma sekundanti

19-aastane taanlane Curt Hansen võitis hiljuti Soomes mängitud male noorte maailmameistrivõistlused, kus eestlane Lembit Oll tuli 5. kohale.

Enne turniiri peeti Olli üheks võitjakandidaadiks, kuid tal ei lubatud võtta oma sekundanti, kelleks oleks tõenäoliselt olnud rahvusvaheline meister Iivo Nei, kaasa. Moskvast määrati talle ja 15-aastasele venelasele Aleksei Drejevile sekundantideks kaks venelast, kes küll rohkem täitsid politruki ülesandeid.

Turniiri parimad olid: Curt Hansen (Taani) 10½ punkti 13 võimalikust, Drejev (N. Liit) 10, Karl Thorsteins (Island) 9, Kiril Georgiev (Bulgaaria) 9, Lembit Oll (Eesti) 8½, Igor Stohl (Tshehhoslovakkia), Saeed Ahmed Saeed (Araabia emiirkondade liit), Jörg Hicki (Lääne-Saksamaa) ja Gad Rehelis (Iisrael) kõik 8 punkti jne.

Georgiev võitis eelmine kord noorte maailmameistri tiitli.

Hansen on teine taanlane, kes on võitnud selle tiitli. Esimene oli Bent Larsen, kes sai noorte maailmameistriks 1953. Temast sai kolm aastat hiljem suurmeister ja üks tänapäeva kuulsamatest meistritest, kuigi tema täht ei ole viimastel aastatel olnud enam sama hiilgav kui varem.

Turniirist võttis osa 54 alla 20-aastast mängijat. See toimus Soome Ametiühingute Keskorganisatsiooni kursuste keskuses Kiljavas Lõuna-Soomes ja korraldajaks oli Soome Keskmaleliit. Turniir kestis rohkem kui kaks nädalat. (EPL/ER).

Andres Loorits võitis maleturniiri

Toronto Eesti Maleklubi alustas oma sügishooaega 2 x 10 min. 5-voorulise turniiriga, kus esimeseks tuli Andres Loorits 4 punktiga, 2—4 kohti jagasid Endel Talve, Boris Bockfeldt ja L. Joselin 3 punktiga, viiendaks tuli J. Järve 2 punktiga. Maleõhtust võtsid osa 10 maletajat.

Järgmine TE Maleklubi maleõhtu toimub neljapäeval, 18. oktoobril kell 7 õhtul. Kõik malehuvilised on teretulnud.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.—	.70
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.50
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	$1.—
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.50
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.—	.50
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	$1.—
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.50
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	$1.—
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NÄITEMÄNGURAAMAT (5 näidendit)	15.—	.70
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.—	.50
Arvi Tinits — VÄLGUMÄRGI KASVANDIKUD Saatekulu Kanadasse $1.50, mujale $3.—	47.—	
Gisela McBride — TALES FROM ESTONIA	5.75	.50
V. Kimberg-Kotkas luuletuskogu PILVE ALL JA PILVE PIIRIL	7.—	.70
E. Uustalu — FOR FREEDOM ONLY	14.—	1.—
REHVITUD PURJEDEGA II	8.—	1.—
NAER ON TERVISEKS — kõdijutte	8.—	.70
Ilmar JAKS — NEPTUN	18.—	1.—
Ivar Ivask — VERANDARAAMAT luuletuskogu	7.—	.70
S. Ekbaum — luuletuskogu ÕHUMÄRGI ALL	10.—	$1.75
Ants Vomm RISTSÕNAD I	2.50	.70
Ants Vomm RISTSÕNAD II	2.25	.70
NAER ON TERVISEKS II	12.—	$1.—
M. Juhkam — USK ON MEID AIDANUD (Valimik vaimulikke sõnavõte kodumaale)	12.—	$1.50
Robert Raid — WENN DIE SOWJETS KOMMEN	19.—	$2.—
TAIMI PROOS — ELUKIIGEL (luuletused)	10.—	.50
E. Eerme — EESTI EKSLIIBRIS VÄLISMAAL IV	5.—	.70
H. Meret — TEREMI JUTUSTUS	25.—	$1.50

WALL STREET JA HITLER

17.

Oleme nüüd jõudnud sinna punkti, kus peame vaatlema ja debateerima küsimust, kas New Yorgis baseeruv võimueliit on faktiliselt üks subversiivne võim, milline opereerib teadlikult ja sihikindlalt USA konstitutsiooni kõrvaldamise ja vaba ühiskonna mahasurumise eesmärkidel. Selle debati areeniks ja subversiooni-süüdistuste baasiks on revisionistliku ajaloolase poolt esitatud tõendused. Aeglaselt, üle aastakümnete, raamat-raamatult ja peaaegu iga üksiku rea viisi, tõde hilisema ajaloo kohta on ilmunud nähtavale.

Üheks juba laiemalt tuntud näiteks on Ameerika sõttaastumine Teise maailmasõja ajal. Võimueliidi poolt heakskiidetud versioon sellest oli jaapanlaste õhurünnak Pearl Harborile. Revisionistid on aga kindlaks teinud, et president Roosevelt ja kindral Marshall teadsid sellest rünnakust juba aegsasti ette — aga ei teinud kõige vähematki Pearl Harboris asunud suurte mereväe üksuste hoiatamiseks. Sellepärast, et võimueliit nimelt tahtis sõda Jaapaniga! — Hiljem siis sama võimueliit kandis hoolt selle eest, et järgnenud Kongressi poolt korraldatud uurimustel Roosevelt oleks kõigest süüst „puhtaks pestud". Sellest uurimusest osavõtnud republikaan Percy Greaves tunnistas hiljem:

„Kõiki fakte ei saada kunagi teada. Suurem osa neist n.n. „uurimustest" on olnud lihtsalt katsed vaigistada, valejälgedele juhtida või segadusse viia neid, kes tõde teada tahtsid. Algusest lõpuni, fakte ja toimikuid ei tehtud meile kättesaadavaiks ja avaldati ainult seda, mis oli kasulik uurimise all olevale administratsioonile.. "

Aga see ei olnud esimene katse Ühendriikide sõttaviimiseks. Morgan'i huvid ja nendega koostöös olnud Winston Churchill tahtsid viia Ameerikat Esimesse maailmasõtta juba 1915. aastal ja olid selles lõpuks tagajärjekad alles 1917. aastal. Tookord kasutati aurulaev „Lusitania" uputamist saksavastase meeleolu tekitamiseks ja Ameerika sõtta ajamiseks. Selle pettuse eest olid ühtviisi vastutavad president Wilson, „kolonel" House, J. P. Morgan ja Winston Churchill.

* * *

Aastali 1933—34 järgnes Morgan'i katse fashistliku diktatuuri maksmapanekuks USA-s. Jules Archer'i sõnade järgi, see oli plaanitsetud kui „fashistlik putsch" valitsuse ülevõtmiseks ja ühe Ameerika pankurite ja industrialistide poolt ametisse nimetatud diktaatori all edasi juhtimiseks. Üksainsam julge indiviid astus tollal välja, kindral Smedley Darlington Butler, kes paljastas tolle Wall Street'i konspiratsiooni. Sellele järgnenud uurimustel jällegi Kongress „hiilgas" sellega, et „pesi valgeks" kogu afääri...

Pärast Teist maailmasõda järgnesid Korea ja Vietnami sõjad — mis olid mõttetud, kauakestvad ja mittevõitmiseks ettenähtud sõjad, millidele kulutati tohutud rahasummad ja milliste ohvreina kaotasid oma elu paljud tuhanded noored ameeriklased — milliste ainsaks eesmärgiks oli ainult miljardidollariliste laskemoona ja muu sõjavarustuse produktsioonilepingute soetamine võimueliiti kuuluvaile industrialistidele. (Ja muidugi ka kogu selle „toodangu" finantseerimine, et riik peaks laenama veelgi rohkem raha — „eliidilt"! — HK). — Võime olla kindlad, et neid sõdasid ei võideldud mitte „kommunismi tõkestamiseks", sest viiekümne aasta jooksul seesama võimueliit on kasvatanud ja toetanud Nõukogude Liitu — milline omakorda varustas sõjariistade ja materjalidega vastaspoolt mõlemas sõjas, Koreas ja Vietnamis. Meie revisionistlik ajalugu tõendab niisiis, et Ameerika Ühendriigid, kas otseselt või kaudselt, relvastasid mõlemaid sõdivaid pooli, vähemalt Koreas ja Vietnamis.

Ühe omamaise näitena võiks mainida president Kennedy mõrvamist. Tänapäeval on raske leida kedagi, kes veelgi usuks Warren-komisjoni raporti selle kohta — väljaarvatud võib-olla mõni tolle komisjoni liikmeist. Tõde selle sündmuse üle on jäänud ikka veel avalikkuse eest varjatuks — ja tõenäoliselt jääbki ka vähemalt järgnevaiks viiekümneks aastaks.

Üks kõige vastikumaid peatükke hilises ajaloos on olnud n.n. „Operation Keelhaul", milline nimetus anti mitme miljoni venelase sundviisilisele repatrieerimisele pärast Teist maailmasõda, kindral Dwight D. Eisenhower'i (pärastine USA president) otsesel käsul. See teguviis oli otseses vastuseisus 1929. aastal kinnitatud Genfi konventsioonile, nagu ka kauaaegsele Ameerika traditsioonile poliitilistesse põgenikesse suhtumises. Ja see oli vastuolus kõigi meie ideedega elementaarsest aususest ja individuaalsest vabadusest — aga võime arvata, et see toimus kollektiviseerijate kaua teoksil olnud programmi raamides. Ometi, kuni selle sündmuse dokumenteeritud paljastamiseni Julius Epstein'i poolt kaunis hiljuti, kui keegi oleks julgenud isegi arvamust avaldada, et Eisenhower võis reeta miljoneid inimelusid poliitiliste eesmärkide saavutamiseks, siis oleks säärase arvamuse avaldajat tabanud äge ja armutu atakk.

* * *

Aga mida see revisionistlik ajalugu meile tõeliselt õpetada võiks on see, et meie kui individuaalsete kodanike alistumine poliitilise võimu üleandmisel ühele finantsilisele eliidile, see on läinud meie maailmale maksma ligikaudu 200 miljonit inimelu, kes tapetud aastavahemikul 1820—1975. Sinna juurde võime lisada kirjeldamatu viletsuse kontsentratsiooni — või orjalaagreis, poliitilised vangid; ja nende tagakiusamine ja mahasurumine, kes püüdnud tuua tõde valguse ette.

Millal tuleb sellele lõpp? — Lõppu ei saagi tulla enne, kui hakkame tegutsema ühe lihtsa aksioomi järele: et võimusüsteem võib kesta ainult senikaua, kuni sellele alluvad indiviidid tahavad, et ta kestaks edasi; ja senikaua, kuni indiviidid tahavad saada endile midagi — mittemillegi eest! Kui saabuks päev, kus suur enamus indiviididest deklareeriksid ja tegutseksid niiviisi, et nad ei taha saada valitsuselt mitte midagi; et nad tahavad ise hoolt kanda oma heaolu ja huvide eest; sellel päeval algaks ka kõigi võimueliitide langus. Sest suurim atraktsioon võimueliidiga „kaasaminekuks" seisab just selles, et seeläbi loodetakse saada enesele midagi, mittemillegi eest. See ongi too meid ligitõmbav sööt. Võimueliit alati pakub midagi ja ikka mittemillegi eest. Aga see „midagi" peab esmalt ära võetama kelleltki teiselt, nagu taksid või lihtsalt rööv, et seda siis võidaks jagada mujale, vastutasuks poliitilisele toetusele.

Perioodilised kriisid ja sõjad leiavad ärakasutamist uute „võtan-annan" tsüklite propageerimisel, aga samal ajal kõvendatakse silmust meie individuaalsete vabaduste ümber. Ja muidugi ka, meil on karjadeviisi „akadeemilisi käsni", amoraalseid ärimehi ja lihtsalt teiste kulul oleskiejaid, kes kõik kokku moodustavad mitteprodutseeriva vastuvõtjaskonna väljajagatavale osale produtseerijailt äravõetud röövsaagist.

Järgneb

Jälgige
eesti
organisatsioonide
tegevust
VABA EESTLASES!

TUID

E" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
ASTAT	2.—	$1.—
....	3.—	.50
....	18.—	.70
....	9.—	.70
....	5.—	.70
....	10.—	$1.—
NNUST	2.—	.50
BADUS	7.50	.50
LG		
....	11.—	$1.—
KVIEM	3.50	.50
RSILE	10.—	.50
EEL	3.—	.50
ADADEL	3.—	.50
ELT	9.—	.50
peegeldusi	5.—	.50
....	6.—	.50
....	8.—	$1.—
)	4.—	.50
ogu)	20.—	$1.—
....	6.—	.50
....	8.80	.50
uskogu)	6.—	.50
....	1.50	.50
....	2.75	.50
ES?	14.—	.50
....	16.20	.50
....	8.—	.70
....	18.—	$1.—
)	6.—	.70
KES		
....	13.—	$1.—
....	19.50	.70
....	15.—	.70
ESENA	4.—	.50
NDIKUD	47.—	
sse $1.50, mujale $3.—		
TONIA	5.75	.50
....	7.—	.70
....	14.—	1.—
....	8.—	1.—
....	8.—	.70
....	18.—	1.—
....	7.—	.70
I ALL..	10.—	$1.75
....	2.50	.70
....	2.25	.70
....	12.—	$1.—
UD		
ale)	12.—	$1.50
....	19.—	$2.—
etused)..	10.—	.50
....	5.—	.70
....	25.—	$1.50

agi — mittemillegi eest!
uks päev, kus suur ena-
viididest deklareeriksid ja
id niiviisi, et nad ei taha
litsuselt mitte midagi; et
vad ise hoolt kanda oma
a huvide eest; sellel päe-
s ka kõigi võimueliitide
Sest suurim atraktsioon
diga „kaasaminekuks“
st selles, et seeläbi loode-
da enesele midagi, mitte-
est. See ongi too meid li-
söõt. Võimueliit alati
idagi ja ikka mittemillegi
a see „midagi“ peab es-
võetama kelleltki teiselt,
sid või lihtsalt röõv, et se-
idaks jagada mujale, vas-
poliitilisele toetusele.
ilised kriisid ja sõjad
akasutamist uute „võtan-
tsüklite propageerimisel,
il ajal kõvendatakse sil-
ie individuaalsete vaba-
iber. Ja muidugi ka, meil
deviisi „akadeemilisi käs-
aalseid ärimehi ja lihtsalt
ul oleskleja̋id, kes kõik
odustavad mitteprodut-
astuvõtjaskonna väljajaga-
sale produtseerijailt ära-
õvsaagist.

Järgneb

Jälgige
eesti
anisatsioonide
tegevust
A EESTLASES!

Ontario kodakondsuse ja kultuuriminister Susan Fish (vasakul) ja Wayne Clarkson, Festival of Festivals direktor ministri poolt korraldatud vastuvõtul pärast seeria avamist. Foto: Gary Beechey

Kahesuunalisil tänavail

Ontario kultuuriministeeriumi käendusel näidatud filmiseeria

Hiljutisel suurel Toronto filmifestivalil Festivals of Festival, kus kümne päeva jooksul esitati kuni 400 filmi 26-lt maalt, millest Kanada osas oli 111 mängufilmi pluss 148 mitmesugust lühifilmi, oli üheks osaks seeria „Two Way Streets“ (Kahesuunalised tänavad), mille käendajaks oli Ontario kodakondsuse ja kultuuriministeeriumi kodakondsuse arenguosakond. Nende filmide eesmärk oli näidata rahvusi väga erinevaist kultuuridest. Mõned neist olid internatsionaalse sisuga ja probleemidega, mis üldised kõigile vähemusrahvaile.

Ka filmide tegevuspaigad olid erinevad Kanadast Shveitsini, Austraaliani ja Türgini. Need olid kõik loodud inidividuaalsete lavastajate poolt kelle huvialaks on sotsiaalsed, poliitilised ja individuaalsed elusaatused, mis on keskseks nende filmiloojate töös. Mõnele need olid dramaatilisteks monumentideks ajaloos, teised katsusid esile tuua rahvusgruppide kaebusi, tuua esile nende põhjusi või selgitada seda ajaloolise taustaga.

Seeria avati pidulikult saksa lavastaja Werner Herzogi filmiga „Where Green Ants Dream“ (Kus rohelised sipelgad unistavad), mille järel Ontario kodakondsuse ja kultuuriminister Susan Fish kutsus lavastajad ja etnilise pressi vastuvõtule. Osavõtjate hulgas oli lavastajaid Euroopast ja Aasiast, aga ka eestlane Tiina Soomet, kelle film „Estonias: For The Record“ oli selles seerias.

Lühidas sõnavõtus minister Fish ütles, et film võib illustreerida jõuliselt ja teravalt viisi, kuidas erinevad kultuurid kohtuvad. Ministrina, kes käendas seda seeriat ütles ta, et ta on väga rõõmus selle programmi üle, mis annab vaatlejaile uut ja väärtuslikku pilti meie mitmekultuurilisest ühiskonnast.

„Rohelised sipelgad“ käsitlesid keskkonna probleemi ja uskumusi Austraalia algelanike juures. „Another Place“ (Teisel ajal, teises kohas) erinevaist kultuuridest pärinevate inimeste kogemusi sõjaaegsel Shotimaal, kuhu toodi itaalia sõjavange põllutöödele. Türgi/saksa film „A Season in Hakkari“ näitas muust maailmast isoleeritud mägiküla Türgi idapoolses osas, kus elu oli vaene ja algeline. Shveitsi film „Hundenrennen“ (Koerte võidujooks) on tänapäeva pagulasist, kes jõuavad Viini laagrisse ja püüavad sealt edasi saada Shveitsi või juba laagrielust pettunuina valivad tagasimineku kodumaale, kanatusisse.

Dokumentaalfilmid olid „Mo Sami Valdet“ (Saamimaa võtmine). Norra film näitas saamilaste (laplaste) võitlust nende maa võõrandamise vastu, kes nägid selles nende kultuuri kaotsiminekut. Sellele lähedane oli kanada film „Incident At Restigouche“ (Vahejuhtum Restigouches), mikmak-indiaanlaste võitlusest politseiga nende kalapüügiõiguste kitsendamisel 1981.

Hispaanlaste kohanemisraskusist New Yorgis näitas USA film „Skyline“, mis tegeles komöödiavormis erikeelte keskkonnas. Tänapäeva mustlaste elu kirjeldas prantsuse film „Les Princes“, kes võitlevad antirassismi vastu ega kohane oma temperamendikuse tõttu tänapäeva ühiskonnas.

„Estonians: For The Records“ näidati koos kanada filmiga „Spadina“. Mõlemal oli mõndagi ühist. Eestlased põgenesid nõukogude terrori eest, juudid püüdsid Venemaalt tulles eluruumi saada anglosakside Torontos Spadina tänaval, kus nad lõid omale tugeva ühiskonna. See oli alul väga vasakpoolne, kus Lenini pilte hoiti seintel. Eesti filmile anti tugev aplaus, järelikult oli eestlasi rohkesti kinos; teine vaatajaskond koosnes peamiselt juutidest, kes muidugi aplodeerisid oma lavastajale. Ometi oli nende filmis liialt venitatud stseene mõne isiku mälestuste või kellestki rääkimise esiletoomisel.

Argentiina/prantsuse film „Argie“ jutustas Inglismaal asunud argentiinlasest, kes Falklandi sõja puhul alustas Inglismaal oma isiklikku sõda Inglismaa vastu, valides esimeseks rünnatavaks ühe alastitantsija. Samal seansil näidati kanada filmi neist inimestest, kes illegaalseina elavad ja töötavad siin „laua all“.

Viimane film selles seerias oli Austraalia film „Silver City“, mis kirjeldas sõjajärgset pagulaste asumist Austraaliasse, kes esialgul koondati suurisse immigrantidele loodud metallseintest elamuisse, millest nimigi „Silver City“. Seal on kõigist rahvusist inimesi; ühe eestlase osa mängib austraallane. Kuid peategelaseks on Ivar Kants ja naistegelaseks Gosia Dobrowska. Lavastaja on ise olnud Silver City elanik ja tunneb seda elu ning on andnud väga tõetruu draama abielukolmnurgast.

Neil motiividel valiski kultuuriministeerium need filmid oma programmis esitamiseks, kuna need põhjused ja elu on sageli olnud sarnased ka teistel rahvastel. Siin aga suurendab see kaaskanadalaste mõistmist.

Vaatlus Europa allakäigu probleemidest

Küsitlus kirjandusteadlase Herbert Saluga

Ainsa väliseesti kirjanikuna, kes on kasutanud esseistlikku zhanri, on pidevalt loov olnud Lundiv elav kirjandusteadlane Herbert Salu. Üksteise järele on ilmunud tema esseedekogud, peamiselt on need käsitlenud uurimusi eesti kirjandusest ja kultuurielust. Kuid nii on ta neli romaanigi vaadelnud esseistlikult eesti ajaloo erijärkusid. Tänavu ilmus temalt uus esseedekogu „Kihutav troika“ (EMP & Välis-Eesti). Pealkirja raamatule on andnud essee, mis käsitleb tänapäevast hävingule vastukihutamist, meeletult nagu vene kolmehobuse sõidukiga. Märke sellest meeletusest leiab autor juba eelmise sajandi kirjanike töödest. Kuulmaks lähemalt kirjaniku tööst, vastab ta mõnele esitatud küsimusele.

— Kuigi Sinu viimases esseedekogus „Kihutav troika“ leidub põhjalik arutlus küsimusest (Nelisada aastat esseistikat), tahaksin siiski kohe algul küsida: missugusesse kirjandusliiki tuleks essee arvata?

Essee kuulub ilukirjandusse. Kuid eesti kirjanikud on harrastanud seda zhanrit vähe, sellele pole meil õiget tunnustust antud. Meie mitte-esseistid on kolleegide, nonde väheste esseistide tööd halvustanud ja koguni sel määral, et keelduti esseed ilukirjanduse hulka arvamast. Muidugi tagamõttega, et iseenda tööd kehitada. Juba Noor-Eesti rühma ajal tuli see tendents seigesti esile.

Tuglas oli siiski silmapaistev esseist, tema kirjutas esseid kirjandusest. Aga selle kirjandusliigi algataja prantslane Montaigne on kirjutanud esseid teemadel nagu kutse võõruspeole, jalutuskäigu mõnu või videvikutund õhtulambi paistel.

— Nii et need lugejad on väärarvamusel, kes väidavad, et essee olevat teaduslik ja kuiv proosalugu?

Nad on oma arvamistega eksiteel.

— Kuna Sa viljeled kahte kirjandusliiki, esseed ja romaani, kas on neil kahel Sinu käsitluses ühiseid jooni?

On muidugi. Kuna minu huvialaks on olnud kirjanduslikud ja kultuuriloolised probleemid minevikus, tuleb see kallak esile niihästi mu romaanides kui esseedes.

— Kuidas on võimalik eksiilis faktilist materjali saada sellisele kitsale teemale kui Eesti Vabariigi algusaastatel valitsenud noorkirjanike boheemlaselu? Kas võisid usutleda mõnda kaasaegset?

Jah. Mul oli tõepoolest õnn kõnelda tolleaegsest kirjanduselust ühe kaasaegse kirjanikuga. See oli Albert Kivikas. Vanameister Kivikas suri 1978-nda aasta kevadel kuid tema elu viimaseil aastail oli mul tihedaid kõnelusi temaga ta loomingu ja tema kaasaegse kirjanduselu üle (hulk helilinte on talletatud neist kõnelustest). Kivikas oli „boheemlaskonnast“ eemale tõrjutud, kuid tal olid „boheemlaste“

HERBERT SALU

vembud üksikasjadeni teada, ka oma romaanides on ta neid mälestusi kasutanud.

— Muidugi oled lugenud tublisti ka tolleaegset kirjandust ja ajakirjandust? Kuidas oli see Sulle kättesaadav?

„Boheemlaste“ ja nende kaasaegsete teosed pole praegu tõesti hõlpsalt kättesaadaval, ajakirjandus ammugi mitte. Aga leidub siiski üks raamatukogu, mis on ligipääsetav ja kus bajalik materjal, vähemalt enamikus, on saadaval. See on Helsingi ülikooli raamatukogu. Helsingi ülikool oli nimelt üks neist kolmest, kes tsaari ajal said tasuta eksemplari igast trükisest, mis ilmus suurel ja laial Venemaal (Peterburi ja Tartu ülikool said ka, aga sealt laenamine pole praegu võimalik.) Vabariigi ajal püüti vana head kommet jätkata. Kahetsetaval viisil on aga mitmed haruldased teosed Helsingis jõudnud kaotsi minna.

— Kas raamatukogudel pole võimalusi kaitsta haruldasi teoseid kadumise eest?

On ka, aga see on seotud suurte kuludega. Olen paaril suvel töötanud ühes eeskujulikus raamatukogus — Schilleri rahvusmuuseumi raamatukogus Marbachis, Stuttgarti läheduses. Seal tuli iga harulda̋se raamatu laenamise puhul ametnik lugemissaali kaasa ja istus su kõrval nii kaua, kui teose olid ekspeditsioonis tagasi andnud. Niisuguse korra puhul on peagu võimatu, et teos kaotsi läheks või et seda rikutakse. Aga kust võtaks Helsingi ülikool summasid, et raamatukogus ametnikke pidada iga haruldase teose lugeja tarvis?

— Oled teose pealkirjaks pannud „Kihutav troika“ ja kaanepilt kujutab troikasõitu. Kas tahad sellega alla kriipsutada, et pead esimest ning samanimelist esseed tähtsaimaks raamatu nelja essee hulgas?

Nii oli mu soov. Kes selle essee läbi loeb — kirjatükk nõuab veidi pingutust ja autori mõttelõnga hoolikalt jälgimist (igaüks seda ei viitsi) — see leiab, et püütakse seletada Euroopa allakäigu-probleemi ja maailma praegust olukorda. Nihilism, loomastumine, Euroopa hävingu ennustused — sellised probleemid on kirjanduse suurvaimude südameid murega täitnud juba kaua tagasi. Kas see pole küllalt oluline arutlus?

—Mis töö on Sul praegu käsil?

Väike kodu-uurimus. Olen oma lapsepõlve veetnud Kunda jõe ääres (Sämisilla, Ühtna ja Varudi külade kokkupuutepunktis, ristikivi seisis jões madalas vees). Vanaisa Jüri, Varudi mõisa kärner, oli parunilt loa saanud jõe ääres tükike maad põlluks harida ja saunake peale ehitada. Seal elasin ka mina paarkümmend aastat, viimased neist küll ainult suviti. Kunda mõis asetses kaugel jõe suudme ääres mererannal, meilt allavett paarkümmend kilomeetrit. Tolles mõisas elas kolm sajandit enne mind huvitav „mõisavanem“ Johannes Müller — päratu rikas mees, majad ja lossid ka Tallinnas. Tollel Johannes Mülleril oli seitse kaunist tütart, kosilasi käis ehk seitse korda seitse noort härrasmeest. Nende poiste seiklused ulatusid kuni Moskvasse ja Pärsiasse. Mõni neist on ka raamatuid kirjutanud või arhiividesse ürikuid jätnud, jäljed pole tänaseni kustunud.

Tahan vaadata, kas mu kaugest naabrist Johannes Müllerist, tema tütardest ja väimeestest on võimalik midagi teha. Oli jõe kaldal ja ümbruses muudki huvitavat enne mind. Praegu on mu endine elupaik metsa kasvanud, Jumalast ja inimestest maha jäetud. Üksik tamm kuuskede ja mändide keskel, omal ajal isa istutatud, märgib kohta, kus asetses meie õunaaed.

H.

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase
leviku tõttu.

Üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis .... $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

KODUMAA UUDISED

Ka kodumaal hakkavad inimesed kahtlema, kas on vaja alalõpmatut poliitinformatiivset tööd, mida juba lasteaiast peale on igal võimalikul juhul leierdatud. Selleks on suur hulk inimesi tööle rakendatud, kes peavad vahetevahel ka end õigustama ja ütlema, et nende töö on tarvilik. Praegu olevat eriti oluline inimestele rõhutada toitlusprogrammi täitmise kõiki võimalusi, samuti individuaalloomapidamise propageerimine. Ainult üleskutsest oma loomi pidada olevat vähe kasu. Paljudes peredes tulevat sellega ju uuesti otsast pihta alata. Nüüd on individuaalloomapidajaile eraldatud heinamaad vajaduse järgi, hein niidetakse ja veetakse koju kolhoosi masinatega, ka loomade realiseerimise korraldab majand. Individuaalloomapidajaile taastatakse kunagisi elumaju. Poliittöölistele on ülesandeks individuaalloomapidajaile eeskirjade andmine millal üht või teist teha, millal looma nuumata, millal lehma lüpsta. Näib aga, et individuaalloomapidamise vastu ei tunta erilist huvi ja seda peab pideva propagandaga inimestele kohustuseks tegema.

☆

Põllumajandus uues katsesüsteemis peaks saavutama suuremaid tulemusi. Kevadtööde vajalikult varaseks lõpule viimiseks oli parteiorganisatsioonide esmane ülesanne kiiresti viia kari värskele rohule, mis olevat sama hea lehmadele kui jõusööda andmine. Suurt rõhku pannakse suvisele karjamaasöödale ja partei eeskirjade kohaselt pidi lehmade arv kõigis majandeis suurenema. Kahjuks aga leiti, et 1. maiks oli lehmi ligi 2600 vähem ku aasta tagasi, eriti tunduvalt just Valga rajoonis. Tänavuse kevade üks iseärasus ongi selles, et söödavarumist tuli alustada enne kui kevadkülv oli lõppenud.

ARSTID

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)

Tel. 531-4251

412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

Hälleforsnäsi laagrielanikud koos

25. augustil kogunes Fleni lähedale Hälleforsnäsi grupp endisi laagrikaaslasi, tähistamaks kodumaalt lahkumise 40. aastapäeva ja kohtumaks vanade sõpradega. Kohaliku Punase Risti ja lotaorganisatsiooni poolt oli arendatud mõtet külla kutsuda eestlasi laagrielanikke ja nende järeltulijaid mitu head aastat, avaldades ajalehtedes korduvaid üleskutseid.

Rootsi Eestlaste Esinduse vahendusel õnnestus kindlaks teha rida perekondi ja üksikisikuid, kes pärast Rootsi saabumist ja esimesi järelvaatusi saadeti Hälleforsnäsi. Kogusummas viibis laagris 86 eestlast, mõned liivlased kaasa arvatud. Kokkutulekul võttis sõna Fleni linnapea Gunnar Andersson, kellel oli isiklikke mälestusi eestlaste saabumisest 40 aastat tagasi. Sellest ajast peale on Flen üks neid kommuune, kus pidevalt antakse peavarju uutele inimgruppidele.

Aleksis Rannit 70

Aleksis Rannit, eesti poeet, õpetlane ja kunstikriitik on sündinud 14. oktoobril Kallastel. Ta õppis kunstiajalugu ja kirjandust Tartu ja Vilniuse ülikoolis, pärast II maailmasõda on õppinud arheoloogiat ja esteetikat Freiburgis, 1953. a. ta asus Ameerika Ühendriikidesse, uurides kirjandust ja raamatukogundust Columbia ülikoolis.

Rannit on taotlenud teha mitmesuguseid töid, mis alati on seotud kunstiga. Pärast aastat 1960 ta on olnud Slaavi ja Ida-Euroopa uurimuste kuraator Yale'i ülikoolis. Ta on valitud International Academy of Arts and Letters liige Pariisis 1962.

Ranniti osa Eesti PEN-klubis on olnud väga oluline Eesti õiguste kaitsemisel N. Liidu ja ta käsilaste katsete vastu Eesti PEN-klubi internatsionaalsest PEN organisatsioonist välja lükata. Ta on korduvalt üksikvõitlejana seisnud meie rahva huvide eest.

Ranniti luule on paremini mõistetav tema elupikal pühendatusel kunstile. Olles respekteeritud kunstikriitik ta on organiseerinud kunstinäitusi, koostanud kataloogе, andnud loenguid ja kirjutanud ulatuslikult kunsti üle, kuigi mitte ainult 20. sajandi kunstist. Kirjanduskriitikuna Rannit vaatleb laia ajaloolisvõrdleva eruditsiooniga sünesteetilise lähenemisega, vaadeldes luulet alati seotuna teistest kunstidest. Olles asjatundja muusika, teatri ja arhitektuuri alal Rannit tõlgendab kogemusi kõigis neis kunstivormides oma luulekeelde.

Ranniti enese luuletused on loodud teravmeelsete väljendustega stiliseeritud maastikeks nagu kunstnik võiks neid näha, maalidena, skulptuuridena ja muusikakompositsioonidena nagu need ilmuvad poeedi ettekujutlusse. Ranniti luules näidustub puhta lüürilise poeedi konditsioon: tema loomulikult pehme, hell ja voolav väljendus nõuab range rütmi enesedistsiplineeritust ja rasket struktuuri kuju. Rannit rõhutab joont, kuigi ta on meister ka värvide delikaatseis nüanssides. Rannit kultiveerib eufoonilist aspekti oma värsis, arendades keerukaid alliteratsiooni mustreid ja siseriime, vokaalide assonantsi ja modulatsiooni. Ta on raskesti käsitletavate riimide meister, iseloomustab teda luuletajana Brown'i ülikooli võrdleva kirjandusteaduse professor Victor äsjailmunud „Encyclopedia of World Literature in the 20th Century“ (köide 4, lk. 11).

Aleksis Rannitilt on ilmunud luuletuskogud „Akna raamistuses“ (1937), „Käesurve“ (1945), „Suletud avarust“ (1956), „Kuiv hiilgus“ (1963), „Kaljud“ (1969), „Sõrmus“ (1972), „Helikeeli“ (1982) ja ingliskeelsed kogud „The Violin of Monsieur Ingres: Some Hieratic and Some Erratic Estonian Lines in English“ (1983) tema oma kalligraafilises käekirjas. Veel on temalt ilmunud inglise keeles „Line“ (1970), „Dry Radiance: Selected Poems“ (New Directions 25), „Donum Estonicum: Poems in Translation“ (1976) ja „Cantus Firmus“ (1978).

„VABA EESTLANE" on
vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas —
teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 16. oktoobril 1984 — Tuesday, October 16, 1984

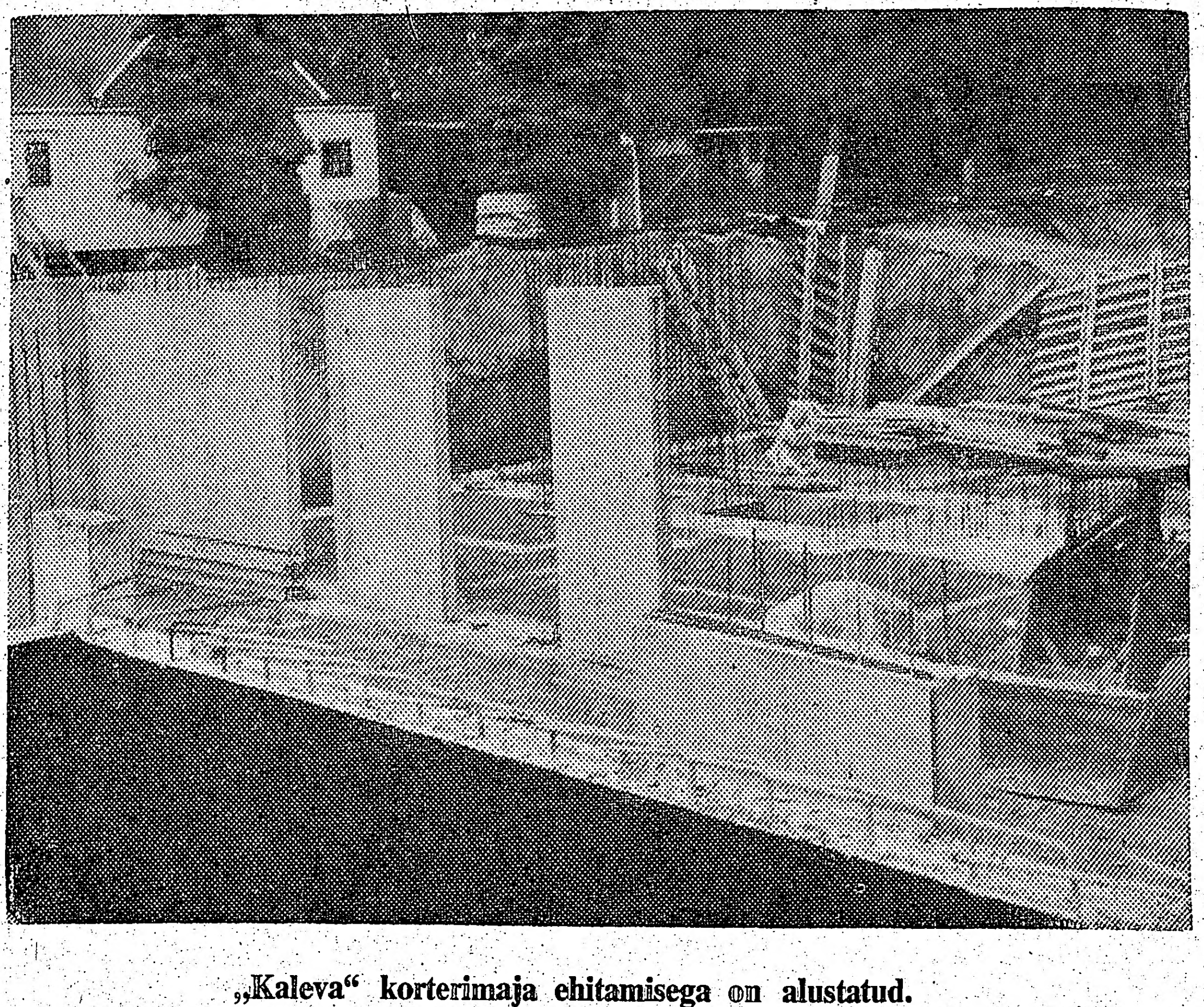

„Kaleva" korterimaja ehitamisega on alustatud.

„Kaleva" korterimaja

Torontos on kerkimas uus kondomiinium korterimaja, mis on ette nähtud ainult eestlastele, kus saab valitsema eesti keel, eestlastele omane puhtus, kord ja julgeolek. Korterite hinnad on odavamad kui teistes uutes sama kvaliteediga kondomiiniumehitustes, kuid samal ajal sellised, mis on sobivad paremat kvaliteeti otsivale eesti ostjaskonnale.

Kaleva ei ole kõrg-ehitus, kus sajad korterid, vaid ainult 5- ja- poole korruseline, milles 20 ilusat, avarat ja hästi ehitatud korterit, mis on arhitekt Laikve hoole ja valve all, et garanteerida kõrget kvaliteeti ja head tööd.

Korterimaja on küllalt väike, et pakkuda privaatsust ja mugavust, eriti kui tullakse üksikelamust.

Ehitus on heas rajoonis, kus transport, äride keskused ja ilus park hästi kättesaadavas kauguses. Maja asub No. 1 Innismore Cr., Scarborough ja North York'i piiril. Ümbruskonnas elab palju eestlasi.

Valmimiseaeg on ettenäha märtsikuu keskel 1985. Vundamendid, maa-alune garaazh ja keldrikorrus on peaaegu valmis, jõuluks on maja katuse all.

Ehitusfirma BRADSIL, kes ehitab ‚Kaleva' korterimaja, on paljudele eestlastele, kes ehitusega tegelevad, hästi tuntud kui hea ja aus firma.

Kuna ehitus on kondomiinium on kõikide ostjate sissemaks kindlustatud riigi poolt (HUDAC). Kondomiinium-korter on isiklik omandus, nagu üksikelamud, kus omatakse ‚tiitel' mida on kerge müüa ja pärandada. Soovikorral saate hüpoteeklaenu (mortgage) igast laenuasutusest kuni 75 prots. hinnast.

Veel on saadaval mõned head korterid. Informatsiooniks palume helistada: G.E. Laikve, 444-6405 või 444-2897. Büroo on avatud 9—5 igal tööpäeval, mis asub 101 Cassandra Blvd., Don Mills. Plaane on ka võimalik näha igal neljapäeval Eesti Majas klassiruum No. 9, kell 6 kuni 9 õhtul ja laupäeval, Eesti Abistamiskomitee äris, kella 10—2 p.l.

Eestlastel on ostu eesõigus kuni oktoobrikuu lõpuni. Sellepärast tuleb oma otsus teha ja korter osta nüüd ehitushindadega kui veel on valikut.

Sissemaks tellimisel on 5 prots., ülejäänud 20 prots. tuleb maksta novembrikuu lõpul või kokkuleppel.

Sündmuste kalender

- **Pühap., 21. okt. kell 3 p.l. Leedu kiriku saalis Balti Naiste Nõukogu Kanadas kontsert-koosviibimine.**
- **Pühap., 21. okt. kell 3 p.l. Eesti Maja suures saalis EKN, ELK ja EVÜL korraldusel kodumaalt lahkumise mälestusõhtu „Sügis — 44".**
- **Neljap., 25. okt. kell 7.30 õhtul Eesti Majas TE Aiandusklubi loeng.**
- **Pühap., 28. okt. kell 3 p.l. Eesti Majas E. Invaliiidetoetaya Naisringi moenäitus.**
- **Laup., 3. nov. kell 2—5 p.l. Ehatares Abistamiskomitee ja Ehatare ühine loterii.**
- **Pühap., 4. nov. kell 3 p.l. Eesti Majas Noorteteatri kordusetendus „Kevade".**
- **Reedel, 8. nov. kell 7 õ. Tartu College'is E. Ohvitseridekogu Kanadas sõprusõhtu.**
- **Pühapäeval, 10. nov. kell 7 õhtul Eesti Maja suures saalis Hiidlaste Seltsi 10. aastapäeva juubelipidu.**
- **Laup., 17. nov. kell 7 õ. Eesti Maja suures saalis Toronto Eesti Seltsi 35. aastapäeva-ball.**

Õppetool võib alustada...

(Algus lk. 1)

makordse õppetooli probleeme lahendada.

Oktoobri lõpul on ette nähtud õppejõu valikukomitee nende liikmete hulgast, kes on nõus kaasa töötama

ja kes valib oma hulgast eraldi 5—6, kellest üks peab esindama eesti ühiskonda, kes on professori kohal. See kogu hakkab tegutsema novembris.

Dr. Träss ütles, et tal on koos esitamiseks nimekiri 17 võimalikust kandidaadist, 11 neist on juba saatnud elulood ja publikatsioonidki olemas. Alus nende leidmiseks on jutuajamised inimestega, kes asjast on huvitatud, eestlased kes tegutsevad eesti ja balti aladega, keele, rahvateaduse, sotsioloogia, ajaloo ja poliitika aladel. Kõik neist on professorid või lektorid, kes töötavad ülikoolides.

Valikupkomiteel on probleemiks kuidas seda esmakordselt rakendada, kuna sellega luuakse pretsedent ülikooli juures. Praegu on käimas eeltööd selle komitee valimiseks.

Ka korraldatakse õppetooli juriidilist külge, ülikooli advokaat teeb ettepaneku trustfondi loomiseks, mis niipea kui valmis, tuleb eestlastele allakirjutamiseks.

See peaks olema valmis novembris. Kui sellele on alla kirjutatud, astub valikukomitee kokku. Nii peaks veel enne jõulu 1984 õppetoolile kutsutava isiku valik olema tehtud. Tuleval suvel võiks 1. juulil alustada organisatsioonilist tööd ja 1985. a. sügisel hakkaks õppetool funktsioneerima.

Alguses tehakse õppejõuga leping pooleks või üheks aastaks, mitte rohkem kui kolmeks aastaks, millise aja jooksul õppetooli komitee jälgib tööd kuni leiab permanentse õppejõu. Komitee peab valvama, et see meie ühiskonna ees mingit viga ei teeks ja arvestaks rahaandjate soove.

E. Tampõld täiendas õppetooli majandusliku külje organiseerimist. Õppetooli organiseeriv toimkond on juba töötanud ülesandeid, jagades rahalise külje täitmise osas.

Tartu College'il oli vaja väärt ideed ja seda oli õppetooli idee: ülejäägid panna eestiaineliseks tööks.

Tartu College peab ülejäägid andma oma põhikirja kohaselt teisele samasugusele mittekasutaotlevale organisatsioonile. Alul oli selleks Tartu Instituut, kuid siis võeti eesmärgiks oma õppetool Toronto ülikooli juurde, millest alul ei juletud unistadagi.

Majanduslikul poolel on kõik aktsioonideks valmis, niipea kui vahekord ülikooliga on juriidiliselt korraldatud. Majandusliku aktsiooni inimesed on nimetatud, võlakohustuse kokkulepped olemas. Ülikoolile on antud lubadus kolme aasta jooksul anda $100.000. Valdek Raiendi ettepanek on, et sada Toronto ülikooli lõpetajat paneks igaüks välja $1000. V. Raiend on ka aktsiooni juhiks. See summa on mõeldud kingitusena ja on tulumaksuvaba.

Tartu College tasub oma võlakohustused. Aktsioonide summadega luuakse fondid. Selles on stipendiumite fond; fond juhuks kui Ottawast raha ei saa, siis läheks raha selle asendajaks ja kolmandaks vähendamaks Tartu College'i võlasummat.

Eesti Ühispangalt on Co-op Trust'i kaudu lubatud $400.000 obligatsioonina Tartu College'ile.

Kõik on valmis. Esialgne tähtpäev 17. oktoober tuli edasi lükata kuna ülikooli dokument polnud veel käes. Kui aga kord saadakse Ottawast loodetav $500.000, siis see aitab kohustusi vähendada.

E. Tampõld ütleb, et meie ülesanne eesti rahvale on teha selline informatsiooni ja teadusekolle akadeemilises ringkonnas. Meil peab olema koht, kust saadakse informatsiooni väljaspoolt Tallinna. Siinse ühiskonna ülesanne on suurem kui enese säilitamine. Peame oma organisatsioone viima ülikooli teabe tasemele.

Eesti õppetooli toetaja David Strangeway lahkus ülikooli teenistusest 1. oktoobril, kuid ta on võtnud kontakti uue ministriga Ottawas ja lubanud omalt poolt ministeeriumi mõjutada toetuse saamiseks.

Ka dr. O. Trässil on olnud kontakte peaminister B. Mulroneyga ja eesti konservatiividel on ees selles asjas minna poliitilist liini kaudu Ottawasse.

wintario

11. oktoobril peetud Wintario loterii loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. B856982, $100.000 — D775111, B556664, A449733, $10.000 — 954787, 779954, $1000 — 36899, $100 — 2272, $50 segijärjekorras numbrid — 766933, $10 — 083 ja tasuta piletiraamatu — 16. Nädala müstilise preemiavõidu — Pontiac 6000 — piletid nr. 267033.

Otsitakse ema ABILIST

2—5 poolt päeva nädalas Queensvilles (Newmarketi lähedal)

Tel. 478-4289

Massaazh-teraapia

Leili Terts

Reg. M.T.

VASTUVÕTT KOKKULEPPEL

Tel. 757-8679

Teadaanne

Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste Gümnaasiumi endiste õpilaste koosviibimine kooli 78. aastapäeva puhul toimub vil. Ellen Irs'i kodus, 132 Humbercrest Blvd. Torontos pühapäeval, 21. okt. kell 3 p.l., tel. 762-5329. Maa-aluse raudteega tulla Jane jaama, võtta ülekande (transfer) piletiga buss nr. 35 kuni St. John'i peatuseni: St. John tänav lääne suunas toob 132 Humbercrest Blvd. maja juurde.

Hillside Bakery and Delicatessen

2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen

Värsked saadused iga päev —
Kõik delikatessid saate meilt

Äri avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
Esmasp. suletud.

„KALEVA" Kondomiinium EESTLASTELE
No. 1 Innismore Cr., Scarborough ja North Yorki piiril.
EESTI KEEL, PUHTUS, KORD, RAHU, PRIVAATSUS
JA JULGEOLEK!
Head hinnad, hea kvaliteet, ainult 20 korterit.
Ainulaadne võimalus — 5% sissemaksu tellimisel,
20% novembrikuu lõpul või kokkuleppel
Eestlastel eesõigus kuni oktoobri lõpuni.
Veel kortereid saada, tellige ja ostke nüüd, sellist võimalust
ei kordu!
Plaane võib näha igal ajal: 101 Cassandra Blvd., Don Mills,
444-6405 või 444-2897
Igal neljapäeval kella 6—9 õhtul Eesti Majas, klassiruum Nr. 9
ja laupäeval Eesti Majas, Eesti Abistamiskomitee poes,
kella 10.30—1.30 p.l.

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad valed aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TÄHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3. Aadressid palutakse saata hiljemalt 31. oktoobriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

Sügis '44 mälestusõhtu

Kajakate kisa
rannaäärsel veel —
osa neist on lennus,
teine kaljudel.

Pikk ja punav piire,
ilmub eemal veel:
sealt üks päeva kiire
pääsnud lai netel'.

Nii kirjeldas Juhan Liiv sügisest randa, pilt mida meist paljud on näinud ja mis jäi meile viimaseks pilguks kodumaa rannast, kui lahkusime nelikümmend aastat tagasi. Eestlaste Kesknõukogu Kanadas ja Eesti Liit Kanadas kutsuvad Teid mälestama ja meeldetuletama neid sügisesi päevi kui maha jäi meie Eestimaa.

Pühapäeval, 21. oktoobril, algusega kell 3 p.l. toimub Eesti Majas „Sügis '44", „Kodumaalt Lahkumise Mälestusõhtu". Sõnalises osas esinevad: Roman Marley — Ülevaade suvi '44; mälestusi lahkumisest, E. Marten — Tartu lähistelt; Ü. Tamre — Sinimägedelt, H. Leivat — rannikult; piiskop K. Raudsepp — peakõne. Muusikalises osas Roman Toi ja Estonia koor. B. Kangro luulepõimik L. Vohult. Mälestuspalve praost emeeritus O. Puhmilt. Noorte soov T.E.S. Täienduskooli õpilaste poolt. Kavas ka ühislaulud ja sõnavõtud V. Hubelilt ja L. Leivatilt.

Õhtule järgneb kohv. ESTEX'i näitus ja „Estonians: For the Record . . ." filmi näitamine. Sissepääs $5.—. Lastele ja kooliõpilastele tasuta. Noored on eriti teretulnud.

Pommiatentaat Inglismaal

..LONDON — Inglismaad ja muudki maailma vapustas iiri terroristide poolt toime pandud pommiplahvatus Brightoni hotellis ajal, kui kogu Inglise valitsus oli seal oma aastakonverentsi pidamas. Plahvatusel sai surma üks valitsuse liige ja vigastada 34. Ka peaminister Margaret Thatcher oli surmale lähedal, kuid säästis oma külma hoiaku ja ütles, et kõik terroristide katsed jäävad asjatuiks.

KAI KÄÄRID

MAALID MÜÜGIL suures valikus.
Helistage ette 225-5595.

390 Princess Ave., Willowdale

Ontario

ONTARIO PRIVAATKOOLIDE KOMISJON SOOVIB ETTEPANEKUID

Dr. Bernhard Shapirole, komisjoni liikmele, kes kogub andmeid privaatkoolide õpilaste hariduse kohta Ontarios, on antud järgnevad vastutavad ülesanded:

- dokumenteerida ja selgitavaid märkmeid teha privaatkoolide kasust algkooli ja keskkooli kasvatuse osas Ontarios.
- Teha kindlaks nii üks kui teine privaatkoolide haldusviis ja esitada sobivaid ja kohaseid soovitusi.
- Selgitada kas rahvakapital ja sellega kaasas käivad kohustused on soovitavad ja oleksid kooskõlas selle iseseisva koolitüübiga.
- Uurida ja teha märkmeid olemasolevatest võimalikest sarnasustest privaatkoolide ja rahvatoetusega koolivalitsuste vahel.

Üldist rahva käest andmete kogumist pole kavas. Isikud või grupid kes on huvitatud ja kel on informatsiooni ja/või kes soovivad lähemalt selgitada mõnda või kõiki neid küsimusi, palutakse esitada lühike kiri komisjoni liikmele 31. detsembriks 1984. Kirjutusmasinal kirjutatud kiri saata:

Neal T. Emery
Executive Secretary
The Commission on
Private Schools in Ontario
Suite 4-299
252 Bloor Street West
Toronto, Ontario
M5S 1V5

Need, kes kavatsevad kirja esitada, peavad teatama sellest komisjonile 31. oktoobriks 1984 ülaltoodud aadressil või helistada (416) 965-7044. Kõiki esitatud kirju võetakse kui avalikku informatsiooni.